

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

בס"ד

פרשת תצוה – משתה היין של דוד המלך – שנת תשפ"א.

פרשת תצוה – להתחיל בקדושה – שנת תשפ"ב.

השיעורים נכתבו

לרפואת

ידידיה בן ליטל

ברוריה בת מלכה

ציפורה פייגא בת הדסה

רונית בת מזל

סיגלית בת ציפורה

איתי חיים בן אהובה

אורי בת ורד

נועם בן מיכל

ירחמיאל דניאל בן טובה באשה

סמי בן סימי

שירה בת שרה וב"ב

ניתאי בן שרון

רחל בת אסתר

לאה שרה בת חנה

להצלחת

ר' משה בן שוקת חיה וב"ב

יוסף בן טובה וסיון אסנת בת שרה וב"ב

! ימלא ה' כל משאלות לבם לטובה

לעילוי נשמת

ר' משה ב"ר שמואל רפאל רייך

אורן חמו בן זהרי

וועלוועל וואלף זאב בן לאה

שמעון ניסים בן טויה

בנימין כהן בן יעקב

רחל בת נחמה

משה בן בנימין

יעקב בן סלמן

טובה בת אהרן

אהרן יוסף בן משה דוד הכהן

אלי סולטן בן אסתר

רותי בת חסיבה

יצחק בן שלמה ואסתר

ישראל בן שמחה

שאול בן מרדכי אריה

יפה שניידל בת יצחק

אסתר בת קמרה

סלמן בן יהודה

מזל בת יוסף חיים הכהן

משה בן אהרן

שמחה בת יהודה

ת.נ.צ.ב.ה

לשותפות בזכות להפצת העלון

השבועי:

0504-170-270

ניתן להאזין לשיעורי הרב בטלפון

0733-454-222

פרשת תצוה – משתה היין של דוד המלך – שנת תשפ"א.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

"אני לא עושה שום ינשוף – אתה רוצה שאעשה, תביא צו מבית משפט!"

"אין בעיה – אם אתה לא עושה בדיקה, אתה עצור!"

"בסדר גמור. אני נשאר באוטו עד שתחליטו לקחת אותי למעצר!" – מה הוא רצה להרוויח בזה?! הוא ישן כמה שעות וככה ירד האלכוהול!"

השוטר ראה שהבחור מכיר את 'העסק', ואמר לו: "תקשיב, בוא אעשה איתך עסק – אם תלך על הקו כאן עקב בצד אגודל אני אשחרר אותך!"

"בטח – בלי בעיה!"

"בסדר גמור – קדימה בבקשה, אתה מתחיל ללכת...?"

"כן. אבל תיישר קודם את הקו!" 😊

היה פעם שיכור אחד שחזר מאיזו חגיגה. כל הדרך לביתו, הוא נסע בזיגזג. עצרה אותו ניידת משטרה: "עצור בצד!!!"

"בבקשה אדוני, זה 'ינשוף' – תנשוף לתוכו"

"אני לא נושף בשום מקום. מציד, קחו אותי לבית המשפט" עוד השוטר מדבר, פתאום תאונה – שתי מכוניות מתנגשות בעוצמה זו בזו. כמובן שהשוטר עוזב אותו מיד, ורץ לטפל בתאונה ליד.

השיכור רואה שהשוטרים נעלמו, נכנס לאוטו ובורח!

לאחר כמה שעות, מגיעים השוטרים לבית של אותו אחד ודופקים בדלת – "כן...?"

"אתה השיכור מרחוב ז'בוטינסקי!"

"איזה שיכור – אני ישנתי כל הלילה!"

"אל תשקר – אתה השיכור!!!"

"מאיפה אתם יודעים שזה אני? – תוכיחו!"

"כי אתה משוגע – ברחת לנו עם הניידת!!!!" 😊

משמע, שיש כל מיני סוגי שיכורים. אפשר להיות מבוססים, אבל לא 'להשתגע לגמרי'.

כותב המאירי (בית הבחירה מגילה ז, ב) – חייב אדם להרבות בשמחה ביום זה, ובאכילה ובשתיה, עד שלא יחסר שום דבר. ומ"מ אין אנו מוויין להשתכר ולהפחית עצמינו מתוך השמחה, שלא נצטוונו על שמחה של הוללות ושל שטות אלא בשמחה של תענוג שיגיע מתוכה לאהבת השי"ת והודאה על הנסים שעשה לנו.

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת תצווה. היא הפרשה המקדימה את ימי הפורים הבעל"ט. נזכיר בנק' את פרשת השבוע וממנה נתחבר לימי הפורים.

בא רבינו אפרים ומוצא רמז לפורים מהפסוקים שבתחילת הפרשה;

פוחתת הפרשה ואומרת: (כז, כ) **וְאַתָּה תַּצְוֶנָּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שָׁמֶן זֵית זָךְ כְּתִית לַמָּאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד.**

כותב רבינו אפרים – שמן זית זך ראשי תיבות גימטריא 'מרדכי היהודי', 'זך' רמז בן יאיר, כתי"ת גימטריא שמעי קיש.

באה הגמרא במסכת מגילה ומביאה מימרא של רבא;

אומרת הגמרא {מסכת מגילה ז, ב} – **אמר רבא: מיחייב איניש חייב אדם לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי.**

וכך נפסק בשולחן ערוך {סי' תרצ"ה סק"ב} – **חַיֵּב אִינִישׁ לְבִסּוּמִי בְּפּוּרִיָּא עַד דְּלֹא יָדַע בֵּין אֲרֻר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדֳּכַי.**

כותב הרמ"א – **וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאֵינוּ צָרִיךְ לְהִשְׁתַּכֵּר כָּל כֹּהֵן, אֲלֹא שְׂיִשְׁתֶּה יוֹתֵר מִלְּמֹדוֹ (כָּל בּוֹ) וַיִּשָּׁן, וּמִתּוֹךְ שְׂאִשָּׁן אֵינוּ יוֹדַע בֵּין אֲרֻר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדֳּכַי.**

כותב האורחות חיים {הלכות פורים, סי' לח} – **חייב איניש לבסומי בפוריא, לא ישתכר, שהשכרות איסור גמור, ואין לך עבירה גדולה מזו, שהוא גורם לגילוי עריות ושפיכות דמים וכמה עבירות זולתן, אך ישתה יותר מלימודו מעט.**

אה אבל נאמר 'חייב איניש לבסומי בפוריא'???

אומר הקרבן נתנאל {סופ"ק דמגילה אות י'} – **מחייב לבסומי, פרש"י להשתכר בין, ולולי פרש"י הייתי אומר מדלא קאמר מחייב למרויה, דהתרגום של וישכר בתוך אהלה {בראשית ט, כא} הוא רוי, וכמו שבקיה לרויא {שבת דף ל"ב ע"א}, אבל הכוונה שמחויב להטיב לב על ידי שתיית יין הרבה, עד שלא ידע, עד ולא עד בכלל, דזהו [עד שלא ידע] הגיע לשכרותו של לוט, וכדאמר בהספינה {ב"ב דף ע"ד ע"א} אבסמו וגנו, פרש"י שהיו פניהם אדומים כמו שתויי יין.**

פירוש הדבר, ע"פ דברי **הקרבן נתנאל**, אין הכוונה לשיכור אלא שיהיה לו קצת יותר 'מצב רוח'; ישנם כל מיני סוגי שכרות. יש א' ששותה ולא מפסיק לצחוק, ויש כאלה ששותים ונזרקים על המיטה 😊

אצל הגויים יש חגיגה בסוף השנה האזרחית שנקראת 'סילבסטר'. המשטרה מודעת למסיבות האלה, והיא מנצלת את ההזדמנות לעשות קצת דוחות – איך? הם מצבים ניידות על הצירים של כל הפאבים והמועדנים, ומי שנראה להם קצת שיכור הם עוצרים אותו לבדיקה שנקראת 'ינשוף' – נושפים בתוך כלי מסוים וככה הם יכולים למדוד את רמת האלכוהול בדם.

השוטר קלט איזה רכב מזגזג וסימן לו לעצור בצד – "רישיונות בבקשה" – נותן לו רישיונות והשוטר מבקש ממנו לעשות בדיקת ינשוף;

כותב הרמב"ם {הלכות מגילה פ"ב, הלכה טו} – כיצד חובת סעודה זו? שיאכל בשר ויתקן סעודה נאה כפי אשר תמצא ידו, ושותה יין עד שישתכר וירדם בשיכרות.

בא האבודרהם ושואל, איך יכול להיות שתיקנו לנו חז"ל הקדושים להשתכר – והלא בכמה מקומות הזכירה התורה עד כמה המכשול בזה הוא גדול – החל מנח וכלה בלוט?

כותב האבודרהם – ויש לומר מפני שכל הנסים שנעשו לישראל בימי אחשוורוש היו ע"י משתה, בתחילה נטרדה ושתי ע"י משתה ובאה אסתר תחתיה ע"י משתה שנאמר "ויעש המלך משתה גדול לכל שריו ועבדיו את משתה אסתר" וגו' וכן ענין המן ומפלתו היה ע"י משתה היין ולכן חייבו חכמים להשתכר עד כדי שיהא נזכר הנס הגדול בשתיית היין.

בא החתם סופר ואומר שהסיבה לשתיית היין היא, מעין תשובת המשקל למה שהיה במשתה אחשוורוש;

אומר החתם סופר {חותם המלך מאמר י"ט} – אך הענין, שהם קבעו המצוה כדי שנהיה בעלי תשובה באותו מקום ובאותו זמן. דהיינו שחטאו שנהנו מסעודת רשע ונשתכרו וקלקלו בזנות כמבואר במדרש {עיי' אס"ר ז, יד}. על כן מצוה לשתות כדי שכרות, אבל לא ישתכר, ויתיישב ביין ויש בו מדעת קונו. ושומר 'עד שלא ידע', לא שיאמר חלילה ארור מרדכי, אלא ישתה כשיעור שאדם אחר כיוצא בו לא ידע בין ארור המן, אבל הוא ידע. ופעם אחד אירע קלקול לרבה עי"ז, וכן לא יעשה עוד. וזה רמז "תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח {דברים כה, יט}, כי תח"ת השמיים רוצה לומר אותיות שאחר השמיים – הם אותיות ותנכ"נ גמטריא שכו"ר, לומר שגם כשהוא שכור ימחה זכר עמלק לומר ארו"ר המ"ן, ולא תשכח – לומר בהיפוך.

נשאלת השאלה – גם לשיטת האבודרהם שאומר שהכל נעשה סביב היין, בשום מקום לא נאמר שהשתכרו – לא במשתה הראשון ולא במשתה השני, אז למה מדברים כאן על כך שצריך להשתכר? שיאמרו שצריך לשתות יין – לא להשתכר?

וחוץ מזה, אומרת הגמרא {מסכת ברכות כט, ב} – **אמר ליה אליהו לרב יהודה אחוה דרב סלא חסידא: לא תרתח ולא תחטי אל תתרגז וממילא לא תחטא לא תרוי ולא תחטי אל תשתכר וממילא לא תחטא ...** – משמע, שאדם ששותה לשוכרה – חוטא! אז בשביל מה צריך להשתכר?

ועוד ידוע, שאין שמחה אלא בבשר ויין – אז גם בשאר ימים טובים אנחנו שותים יין, אבל בשום מקום לא נאמר שצריך להשתכר – אז מה שונה פורים משאר הימים טובים?

בא החזקוני בספרו **שתי ידות** ושואל, רבא היה אמורא; פורים היה בסוף השבעים שנה של גלות בבל – בין בית ראשון לבית שני. בבית שני היו נביאים ואחריהם היו תנאים – אף א' מהם לא הביא את הענין של "חַיִּב אֵינִי לְבִסּוּמִי בְּפֹרְיָא", וא"כ אז מאיפה הביא את זה רבא, הוא הרי היה צריך להסתמך על איזה משהו?

באותה גמרא שאמר רבא – "חַיִּב אֵינִי לְבִסּוּמִי בְּפֹרְיָא", מביאה הגמרא מעשה;

מספרת הגמרא {מסכת מגילה ז, ב} – **רבה ורבי זירא עבדו סעודת פורים בהדי הדדי** עשו סעודת פורים יחד. **איבסום** השתכרו. **וקם רבה שחטיה לרבי זירא. למחר בעי רחמי** למחרת התפלל עליו רבה, **ואחיה והחיהו. לשנה הבאה, אמר ליה רבה לרבי זירא: ניתי מר ונעביד סעודת פורים בהדי הדדי** יבוא הרב ונעשה סעודת פורים יחד. **אמר ליה רבי זירא: לא בכל שעתא ושעתא מתרחיש ניסא** אין נס קורה בכל עת...

השאלה שנשאלת כאן היא, האם גורסים שזה היה רבה או רבא; במדרש בילקוט שמעוני גורסים באל"ף וזה מתאים, היות ורבא אמר "מיחייב איניש לבסומי בפורי' עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי" ולכן הוא הזמין את רבי זירא וא"כ זה מה שנקרא 'נאה דורש ונאה מקיים'. האם הוא באמת שחט אותו או לא? – על כך רבו המחלוקות בדברי רבותינו;

יש אומרים שהוא השקה אותו ביין, עד שהוא כמעט ומת משתיית היין – ולא ששחט אותו עם סכין. אז למה בכל זאת נאמר לשון 'שחטיה'? היות ושתיית היין נעשית בגרון כמ"ש הגמרא {יומא עא, א}: "ימלא גרונו של תלמיד חכמים יין" – והיות והוא נתן לו לשתות הרבה יין, הוא איבד את הכרתו עד שכמעט פרחה נשמתו¹; **יש** אומרים, שהוא באמת שחט אותו והחזיר אותו לחיים².

ניקח תשובה שמובאת בדברי השל"ה הקדוש, וכעין זה מובא גם **בבן יהוידע** – שני מלאכים בסגנון א' נתנבאו;

מספרת הגמרא {מסכת חגיגה יד, ב} – **ת"ר: ארבעה אנשים נכנסו בפרדס** עלו לרקיע ע"י שם ואלו הן: **בן עזאי ובן זומא אחר אלישע בן אביה רבו של ר' מאיר ורבי עקיבא. אמר להם ר"ע: כשאתם מגיעין ברקיע אצל אבני שיש טהור**, כלומר למקום שהוא מבהיק כמים צלולים **אל תאמרו מים מים** יש כאן, ואיך נלך, שהרי אין שם מים כלל, אלא נראה כדמות מים, והאומר

¹ **ברוך שאמר:** כך אומר המהרש"א במקום.

² **ברוך שאמר:** יש דיון בהלכה, האם לאחר שהוא החזיר אותו לחיים הוא צריך לקדש את אשתו בשנית או לא; מביאים המפרשים ראייה ממעמד הר סיני, כאשר פרח נשמתם של ישראל וחזרה, לא קידשו אותם בשנית.

נעשה עמו דבר: {ד} ויאמר המלך מי בחר ומהמן בא לחצר בית המלך החיצונה לאמר למלך לתלות את מרדכי על העץ אשר הכין לו: {ה} ויאמרו נערי המלך אליו הנה המן עמד בחר ויאמר המלך יבוא: {ו} ויבוא המן ויאמר לו המלך מה לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו ויאמר המן בלבו למי יחפץ המלך לעשות יקר יותר ממני: {ז} ויאמר המן אל המלך איש אשר המלך חפץ ביקרו: {ח} יביאו לבוש מלכות אשר לבש בו המלך וסוס אשר רכב עליו המלך ואשר נתן כתר מלכות בראשו: {ט} ונתנו הלבוש והסוס על יד איש משרי המלך הפרתמים והלבישו את האיש אשר המלך חפץ ביקרו והרכיבהו על הסוס ברחוב העיר וקראו לפניו ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו.

האחשורוש שואל את המן מה לעשות באיש וכו', ועל המקום הוא שולף לו תשובה! לכאורה, המן היה צריך לשאול תחילה – "אדוני המלך, בוא תגיד לי רגע מה הוא אוהב – יין, וודקה, טיסה בשמי הארץ, לונה פארק... – מה הוא אוהב????" – אבל הוא לא שואל כלום. ישר הוא יורה תשובה! – משמע, שכבר שנים התשובה הזאת היתה אצלו בקנה!

ומיד נאמר: {שם י'} ויאמר המלך להמן מהר קח את הלבוש ואת הסוס כְּאִשֶּׁר דִּבַּרְתָּ וַעֲשֵׂה כֵן לְמַרְדֳּכִי הַיְּהוּדִי הַיּוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ אֵל תִּפֹּל דָּבָר מִכָּל אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ.

הכל התהפך לו ברגע אחד! הוא הכין כבר עץ בגובה 50 אמה כל הלילה – חיזק אותו עם ביג'בונד שלא יזוז ברוחות של שושן, כדי שיוכל לתלות עליו את מרדכי 😊 - ופתאום הכל מתהפך לו; הוא הולך לקחת את מרדכי מהישיבה; מרדכי כבר יומיים + בצום, נמצא עם 22 אלף מתלמידיו בישיבה ומלמד אותם הלכות קמיצה, ופתאום נכנס המן הרשע לישיבה ולוקח את מרדכי לסיבוב על הסוס. מה אמר מרדכי בזמן שעלה על הסוס?

אומר המדרש {ויקרא רבה, פרשה כח, אות ו'} – כִּיֹּן שָׂרָכָב מַרְדֳּכִי עַל הַסּוּס הַתַּחֲלִיל מְקַלֵּס לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר (תהלים ל, ב ד): אֲרוֹמָמְךָ ה' כִּי דָלִיתִנִּי, ה' אֱלֹהֵי שְׁוֹעֵתִי אֲלִיךָ וְתַרְפָּאֲנִי ה' הַעֲלִיתָ מִן שְׂאוֹל נַפְשִׁי.

כותב התרגום שני – וגם מרדכי שיבח ואמר: הפכת מספדי למחול לי פתחת שקי והלבשת אותי לבוש של מלכות.

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה לט, אות יא} – אֲרַבְעָה הֵם שִׁינָא לְהֵם מוֹנִיטִין [מטבע] בְּעוֹלָם, אֲבָרְהָם, וְאַעֲשָׂךְ לְגוֹי גָּדוֹל, יֵצָא לוֹ מוֹנִיטִין, וְיִמְהוּ מוֹנִיטִין שְׁלוֹ, זָקֵן וְזָקֵנָה מִכָּאן בְּחוּר וּבְתוּלָה מִכָּאן. יְהוֹשֻׁעַ (יהושע ו, כז): וַיְהִי ה' אֶת יְהוֹשֻׁעַ וַיְהִי שָׁמְעוּ בְּכָל הָאָרֶץ, יֵצָא לוֹ מוֹנִיטִין בְּעוֹלָם, מֵהוּ, שׁוּר מִכָּאן וְרָאִם מִכָּאן, עַל שֵׁם (דברים לג, יז): בְּכוֹר שׁוּרוֹ הָדָר לוֹ וְקִרְנֵי רָאִם קִרְנָיו. דָּוִד (דברי הימים א יד, יז): וַיֵּצֵא

שיש שם מים הרי הוא אומר שקר, והוא נהדף משום שנאמר {תהילים קא-ז} דוּבַר שִׁקְרִים לֹא יִכּוֹן לִנְגַד עֵינַי. בן עזאי הציץ לצד השכינה, כלומר הוסיף להזכיר שמות כדי להביט באספקלריה מאירה (רבינו חננאל) ומת³, ועליו הכתוב אומר {תהילים קטז-טו} יָקָר בְּעֵינֵי ה' הַמּוֹתָה לַחֲסִידָיו, כלומר שקשה מיתתו של בן עזאי לפני הקב"ה, לפי שמת בעודו בחור. בן זומא הציץ לצד השכינה ונפגע נטרפה דעתו, ועליו הכתוב אומר {משלי כה-טז} דַּבֵּשׁ מִצָּתָא אֲכוֹל דִּיךְ פֶּן תִּשְׁבַּעַנּוּ וְהִקָּאֲתוּ, שכשם שהמוצא דבש ראוי שיאכל ממנו רק מעט להשיב את נפשו, כי אם יאכל הרב כדי שביעה הוא עלול להקיא הכל ולאבד גם את המעט שאכל בתחילה, וכמו כן יקרה למי שירצה להשיג יותר מיכולתו והשגתו, כשירצה ללכת לפניו ישוב לאחור (רבינו בחיי פקודי). **אחר** הציץ וקיצץ בנטיעות קלקל ועיוות, שדיבר כלפי מעלה. ורק **רבי עקיבא** הציץ ויצא בשלום.

ישנו מושג שנקרא 'בית היין'; התורה הקדושה מכונה בפי חז"ל 'יין', וכך מבאר השל"ה **הקדוש** את דברי הגמרא, שרבה השקה את ר' זירא במושגים כ"כ עמוקים של תורה בענין הפורים, עד שהוא הגיע למצב של 'נִפְשִׁי יֵצֵא בְּדַבְרוֹ' – היות והוא לא יכל להכיל את אותם דברי תורה עמוקים שאמר לו רבא, לכן פרח נשמתו⁴. בבוקר כשראה רבא שפרחה נשמתו, הוא החיה את ר' זירא בחזרה ולכן לשנה לאחר מכן, הוא חשש ללמוד איתו את הדברים בשנית, שמא שוב תפרח נשמתו.

היות ולמדנו, שבאמצעות לימוד בסעודת פורים אפשר להגיע לדביקות בקב"ה – עד כדי מיתה, הייתי רוצה לרומם אתכם דרך השיעור היום לדרגה כזאת – **כמעט** עד המוות 😊;

כאשר התהפך הגלגל, והמן כבר הכין את העץ לתלות את מרדכי, אומרת המגילה: {ו, א} בַּלִּילָה הַהוּא נִדְּדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ וַיֵּאמֶר לְהִבִּיא אֶת סֵפֶר הַזְכָּרֹנוֹת דְּבָרֵי הַיָּמִים וַיְהִי וַיִּקְרָאִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: {ב} וַיִּמָּצָא כְּתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מַרְדֳּכִי עַל בְּגָתָא וְתַרְשׁ שְׁנֵי סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשְׁמֵרֵי הַסֵּף אֲשֶׁר בִּקְשׁוּ לְשַׁלַּח יָד בַּמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרוּשׁ: {ג} וַיֵּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַה נַּעֲשֶׂה יָקָר וְגִדּוּלָה לְמַרְדֳּכִי עַל זֶה וַיֵּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מִשְׁרָתָיו לֹא

³ **ברוך שאמר:** ומעין זה מצינו אצל נדב ואביהוא, שע"פ א' הפירושים מתו בשעה שנכנסו לקדש – וכתב האור החיים **הקדוש** {פרשת אחרי מות} – והוא אומר **בקרבתם לפני ה'**, ואומר **וימותו** בתוספות וא", רמז הכתוב הפלאת חיבת הצדיקים, שהגם שהיו מרגישים במיתתם לא נמנעו מקרוב לדביקות נעימות עריבות ידידות חביבות חשיקות מתיקות עד כלות נפשותם מהם והבן ובחינה זו אין מכיר איכותה... – פירוש הדבר, למרות שהם ידעו שהם ימותו הם לא נמנעו מלהתקרב – "שווה לנו למות, העיקר להתחבר לקב"ה!";

⁴ **ברוך שאמר:** גם אצלנו יש את התופעה הזאת, אבל לצערנו אנחנו נרדמים תוך כדי המראות האלה ©

רואים אותו – "מרדכי!!! מזל טוב!!!" – עושים לו 'לייקים' 😊 ; לכן כדי לא להתייחס לכולם ולנופף להם ביד ולפזר נשיקות וכו', הוא קרא קריאת שמע – בדיוק כמו שאנחנו עושים כשמגיע שנוור לבית הכנסת בשחרית 😊 - וזה שנאמר {תהלים ל, יג} למען יזמרך כבוד ולא ידם – שלא הפסיק אפילו לרגע א' מקריאת שמע.

באה הגמרא ולומדת מהפס' הנ"ל על קריאת המגילה;

אומרת הגמרא {מסכת מגילה ד, א} – אמר רבי חלבו אמר עולא ביראָה (מהעיר ביר): חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום, שנאמר {תהלים ל-יג} למען יזמרך כבוד ולא ידום ה' אלהי לעולם אודך.

אומר רש"י – יזמרך כבוד. ביום ולא ידום בלילה והאי קרא במזמור ארוממך ה' כי דליתני דרשין בפסיקתא במרדכי ואסתר והמן ואחשוורוש וקריאת מגילה שבח הוא שמפרסמין את הנס והכל מקלסין להקדוש ברוך הוא.

שואל האלשיך הקדוש⁵, מה טמון במזמור ל' בתהילים שדווקא אותו כולם אמרו?

התשובה לשאלה, טמונה בדברי המדרש;

אומר המדרש {אסתר רבה, פרשה ו, אות א} – ביקש דוד המלך ע"ה: {תהלים קו, ג}: זכרני ה' ברצון עמך, בשעה שתעשה תשועה לישראל על ידי מרדכי ואסתר – "תזכור אותי!", בשעה שבקש המן להשמיד את ישראל ושקל עשרת אלפים ככר כסף על ידי עושי מלאכת אחשוורוש, דכתיב {אסתר ג, ט}: ועשרת אלפים ככר כסף וגו', מה כתיב שם, איש יהודי וגו'.

ולמה ביקש דוד המלך שיזכרו אותו?

התשובה פשוטה מאד. כתוב בספר דברי הימים, שדוד המלך נתן כסף עבור בית המקדש – וכמה?

אומר הכתוב {דה"א כט, ג} ועוד ברצונית בבית אלהי יש לי סגלה זהב וכסף נתתי לבית אלהי למעלה מכל הכינותי לבית הקדש: {ד} שלשת אלפים ככר זהב מזהב אופיר ושבעת אלפים ככר כסף מזקק לטוח קירות הבתים.

משמע מכאן, שדוד המלך הכין עבור בית המקדש עשרת אלפים ככר כסף!

אומרים חז"ל {מסכת מגילה יג, ב} – אמר ריש לקיש: גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתידי המן לשקול שקלים על ישראל לפיכך הקדים שקליהן לשקליו.

שם דויד בכל הארצות, יצא לו מוניטין בעולם, ומה היה מוניטין שלו מקל ותרמיל מכאן ומגדל מכאן, על שם (שיר השירים ד, ד): כמגדל דויד צוארך. מרדכי (אסתר ט, ד): כי גדול מרדכי בבית המלך ושמעו הולך בכל המדינות, יצא לו מוניטין, ומה מוניטין שלו שק ואפר מכאן [מצד אחד] ועטרת זהב מכאן [מצד שני].

ממשיך המדרש {ויקרא רבה שם} – תלמידיו של מרדכי מה אמרו {תהלים ל, ה ו}: זמרו לה' חסידיו והודו לזכר קדשו כי רגע באפו וגו'. אותו רשע [המן] מהו אומר {תהלים ל, ז ח}: ואני אמרתי בשלוי בל אמוט לעולם וגו' – "ריבוננו של עולם, הייתי בטוח שאף אחד לא יגע בי – ועכשיו הכל יתהפך!": ה' ברצונך העמדתה להררי עז.

סיפר לי פעם חבר, שהוא הלך יום אחד להתפלל בכותל. היה שם איזה נח-נח אחד שהתפלל. פתאום הוא התחיל לצעוק: "אבא, תעשה לי פנצ'ר!!!"; האנשים מסביב לא הבינו מה קורה איתו, והוא ממשיך לצעוק: "אבא, תעשה לי פנצ'ר!!! אבא, תעשה לי פנצ'ר!!!!"

כשסיים להתפלל, הוא עקב אחריו כדי לראות עם איזה אוטו הוא נוסע – אולי הוא צריך עזרה עם הפנצ'ר 😊, הוא רואה שהוא הולך לתחנת אוטובוס קו 1 ואין לו בכלל אוטו; הוא ניגש אליו ואמר לו: "סליחה, ראיתי אותך בכותל ושמעתי שביקשת מהקב"ה שיעשה לך פנצ'ר. אם אין לך אוטו, אז על איזה פנצ'ר ביקשת?!"

אמר לו אותו נח-נח: "כתוב בספר של ר' נחמן, שהעולם עגול כמו גלגל. פעמים שאתה עשיר ואז אתה למעלה, ופעמים שהגלגל מתהפך ואתה הופך להיות עני, ואז אתה למטה. אני כרגע נמצא במצב של הלמעלה – במצב של עשירות. לכן ביקשתי מהקב"ה שיעשה לי פנצ'ר – שלא יסתובב הגלגל!" 😊

כך היה המן בטוח שהוא ישאר למעלה לעולם – "ואני אמרתי בשלוי בל אמוט לעולם" – ואז התחיל הגלגל להסתובב לו 😊

ממשיך המדרש ואומר – אסתר מה אמרה {תהלים ל, ט י}: אליך ה' אקרא, מה בצע בדמי ברדתי אל שחת היווך עפר היגיד אמתך. ישראל מה אמרו {תהלים ל, יא יב}: שמע ה' וחנני, הפכת מספדי למחול לי. אמר רבי פנחס: ובקריאת שמע היה עוסק [מרדכי] ולא הפסיק, שנאמר {תהלים ל, יג}: למען יזמרך כבוד.

נשאלת השאלה – ולמה דוקא בקריאת שמע היה עוסק מרדכי?

מסביר היפה ענף, כי אדם שנמצא בקריאת שמע אינו יכול להפסיק; תארו לכם את מרדכי נמצא על הסוס וכל היהודים

⁵ ברוך שאמר: בביאורו על מגילת אסתר פ"ו.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

נמתח השרביט על ידי המלאך? **אמר רבי ירמיה: שתי אמות היה אורכו של השרביט, והעמידו המלאך על שתיים עשרה אמה, ואמרי לה ויש אומרים שהעמידו: על שש עשרה אמה, ואמרי לה ויש אומרים שהעמידו: על עשרים וארבע אמה. במתניתא תנא** בברייתא שנינו שהעמידו **על ששים אמה... רבה בר עופרן אמר משום ר"א ששמע מרבו ורבו מרבו: מאתים.**

אומר הרוקח [על דברי הגמרא] – נ"ל למאן דאמר י"ב, לכך 'שרבט' חסר י', והעמידו על י"ב, כי מתחילה היו ב' וניתוספו עליו י' אמות. למאן דאמר י"ו ניתוספו עליו י"ד אמות, לכך 'הזהב אשר בידו ותקרב' – ר"ת בגימטריא י"ד, בין שרביט ובין אסתר, אי נמי לכך מאסתר עד השרביט ר"ת בגימטריא י"ד.

יוצא א"כ, שהכל סובב סביב דוד המלך!

ישנו פיוט לשבת זכור שאומרים אותו בני עדות אשכנז שנקרא 'זכור', שם בבית האחרון אומרים: **"תְּכַלִּית שְׁבָעִים נִתְּלָה עַל חֲמִשִּׁים"**; כידוע, גובה העץ היה 50 אמה – נשאלת השאלה, איך הגיעו לגובה הזה, והרי לא היה בזמנם מנופי אבי? 😊

בא הילקוט מעם לועז ואומר חידוש עצום – ברגע שהגיעו לתלות את המן, העץ פשוט עשה לו 'ברכו' 😊;

כותב הילקוט מעם לועז – וכשבאו לשם [לתלות את המן] נתכופף העץ מעצמו והגיע לארץ **אע"פ שהיה רחב י"ב אמה.**

שימו לב, למי קרה דבר דומה? כשהרג דוד המלך את גולית – במקום שיפול אחורה [כדרך הנהרגים], נפל גולית קדימה – ולמה? כדי שדוד המלך לא יצטרך ללכת. מכאן לומדים שנזהר הקב"ה בכבודם של החרדים, שלא יצטרכו לעשות ג'וגינג 😊

נשאלת השאלה – א"כ מה פירוש הפיוט שאנחנו אומרים **"תְּכַלִּית שְׁבָעִים נִתְּלָה עַל חֲמִשִּׁים"**?

מבין כל המספרים שמופיעים במגילה, ישנו מספר אחד שמופיע פעם אחת וסביבו סובבת כל המגילה – המספר שבעים! – בואו נראה מה טמון במספר הזה:

מתי כתב המן את האיגרות? ב"ג ניסן, כמ"ש {ג, יב} **וַיִּקְרָאוּ סִפְרֵי הַמֶּלֶךְ בַּחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן בְּשִׁלּוּשֵׁה עֶשֶׂר יוֹם בּוֹ וַיִּכְתֹּב כָּכָל אֲשֶׁר צִוָּה הַמֶּן וְגו'.**

בא דוד המלך ואמר: "ריבוננו של עולם! אל תשכח מה שעשיתי עוד לפני המן – שהבאתי עשרת אלפים ככר כסף עבור בנין בית המקדש! לעתיד לבוא, שהוא יציע עשרת אלפים ככר כסף כדי להשמיד את עם ישראל – תזכור את העשרת אלפים ככר כסף שלי ותושיע אותם מגזירתו!" – ולכן ביקש דוד המלך שיזכור אותו הקב"ה, שנאמר **"זְכֹרְנִי ה' בְּרִצּוֹן עֲמָךְ"**;

כותב האלשיך הקדוש – וראוי לשים לב מה ענין מרדכי ואסתר אצל חנוכת הבית לדוד. ויתכן כי מאמרם ז"ל {מגילה יב, ב} כי נקרא מרדכי איש יהודי על שעל ידי דוד שבא מיהודה בא מרדכי לעולם, שהאריך לשמע עד שהוליד מי שממנו יצאו מרדכי ואסתר לגאול את ישראל. ואפשר שבזכות זה זכה דוד לייסד הבית שבנו יבנהו, ושתקרא חנוכת הבית על שמו. וזה יאמר מזמור שיר חנוכת הבית יתייחס לדוד, על ענין מה שהיה על ידו האמור בפסוקים אלו שהם ענין הגאולה שבאה על ידי מרדכי ואסתר שהכל נתגלגל על ידי דוד.

בשעה שאמר מרדכי לאסתר שהיא מוכרחת להיכנס אל האחשורוש, נאמר במגילה: {ד, י} **וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ וַתִּצְוֶהוּ אֶל מַרְדֳּכָי: {יא} כָּל עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְעַם מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ יוֹדְעִים אֲשֶׁר כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יְבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אֶל הַחֹצֵר הַפְּנִימִית אֲשֶׁר לֹא יִקְרָא אַחַת דָּתוֹ לְהִמִּית לְבַד מֵאֲשֶׁר יוֹשִׁיט לוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת שְׂרָבִיט הַזֶּהב וְחִיָּה וְאִנִּי לֹא נִקְרָאתִי לְבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלוֹשִׁים יוֹם.**

ולמה ביקש המלך להושיט את שרביט הזהב?

כותב הרוקח – זה"ב בגימטריא י"ד = דו"ד.

פירוש הדבר, אמר מרדכי לאסתר: "המלך יושיט לך את שרביט הזהב – שזכותו של דוד המלך תעמוד לך!"

בא בעל הטורים בפרשת תרומה ואומר – **ועשית לו זר זהב.** זהב בגימט' דוד שהוא יזכה לזר של מלכים.

יש לדעת שע"פ רוב הדעות במפרשים, אסתר היתה באותו הזמן בת 80; זה לא כ"כ פשוט לאשה בת 80 לצום שלשה ימים [למרות שהיא ביקשה להפסיק את הצום שעתיים לפני כל עם ישראל] – אנחנו אחרי יום כיפור בקושי מצליחים ללכת הביתה ☹️; אדם לאחר צום של שלשה ימים נראה כמו הלבנה במילואה – לבן כמו סיד – א"כ איך בדיוק היא נכנסה ככה לפני אחשורוש?!

אומרת הגמרא {מסכת מגילה טו, ב} – **אמר רבי יוחנן: ג' מלאכי השרת נזדמנו לה באותה שעה שנכנסה לפני אחשורוש: אחד שהגביה את צווארה ואחד שמשך חוט של חסד עליה ואחד שמתח את השרביט. וכמה לאיזה אורך**

דבר נוסף, על מה בדיוק חגג אחשורוש מאה ושמונים יום? על זה שחלפו **שבעים** שנה מחורבן בית ראשון ועדיין לא נבנה הבית השני. אז כל ה'מסיבה' היתה מהשבעים שנה!

אומרת התורה בפרשת נשא: {במדבר ז, יג} **שבעים שקל בקשקל הקדש וגו'** – ולמה דוקא שבעים ולא שבעים וחמש?!

אומר המדרש {במדבר רבה, פרשה יד, אות יב} – **כנגד מראש ספר בראשית** [מבראשית ברא אלקים], **עד קללת נחש** [שנתקלל הנחש], **שבעים פסוקים. אמר רבי פינחס שני אויבים לא נאָרוּ** [נתקללו] **עד שהשלים עליהם שבעים פסוקים, הנחש והמן הרשע. הנחש מבראשית עד** (בראשית ג, יד): **ארור אתה מכל הבהמה, שבעים פסוקים. המן** (אסתר ג, א): **מאחר הדברים האלה גדל המלך וגו', עד** (אסתר ז, י): **ויתלו את המן, שבעים פסוקים, לתכלית שבעים נתלה על חמשים.**

רמז נוסף למספר שבעים;

כותב **החיד"א** {נחל אשכול, אסתר פ"א} – כתוב בספר מנות הלוי דכל גדולתו של המן לא היתה אלא ע' יום וזה רמז ממוכן מום כ"ן גימט' ע' כי מום עובר אחר ע' יום.

עוד קשר למספר שבעים – מרדכי היהודי היה ראש הסנהדרין – שמונה **שבעים** זקנים; ואיך ידע מרדכי את השפה של בגתן ותרש? היות וידע **שבעים** שפות; אסתר המלכה נכנסה לאחשורוש לאחר **שבעים** שעות של צום; כמה מילדיו של המן אספו כספים?

אומרת הגמרא {מסכת מגילה טו, ב} – **ויספר להם המן את כבוד עשרו ורוב בניו. וכמה רוב בניו? אמר רב: שלשים בנים היו לו; עשרה מהם מתו ועשרה מהם נתלו על העץ ועשרה מהם נעשו עניים המחזרין על הפתחים. ורבנן אמרי: אותן שמחזרין על הפתחים שבעים הויא** (היו) **ולא עשרה בלבד, דכתיב {שמואל א ב-ה} שבעים בלחם נשָׁרוּ – אל תקרי שבעים אלא שבעים. ורמי בר אבא אמר: כולן כל בניו של המן יחד: מאתים ושמונה הוו** (היו), **שנאמר 'ורב בניו' והמלה 'ורב' בגיט' היא מאתים ושמונה; שואלת הגמרא: 'ורוב' (כפי שנקראת) בגימטריא מאתן וארביסר הוו מאתים וארבעה עשר הם? אמר רב נחמן בר יצחק: 'ורב' חסר וי"ו **כתיב** כתוב שם, ולכן אין כאן בגימטריא אלא מאתים ושמונה.**

בא הספר **אגרת הפורים** ושואל, מה טמון במספר 'שבעים' – ואומר: שבעים = יין = סוד; אם תגלה את סוד היין של מגילת אסתר, תוכל להבין מה טמון במספר שבעים! 😊

תחזיקו חזק, כעת אנחנו מתחילים להמריא לכיוון **קם רבה שחטיה לרבי זירא'** – אם אתם מרגישים שהדופק

ומתי נשלחו האיגרות השניות כדי לבטל את האיגרות הראשונות? בכ"ג סיון; כמה זמן חלף בין האיגרות? – שבעים יום!

שואל הספר משבצות זהב – הנה כתבו הקדמונים שכל ימי עליית המן וגדולתו עד שנתלה היו שבעים יום, ויש כמה רמזים לכך בדברי חז"ל ובקדמונים. והנה צרת האגרות שנכתבו על היהודים אף היא היתה שבעים יום, מיום י"ג לחודש ניסן שנכתבו בו האגרות, עד ליום כ"ג לחודש סיון, ולכאורה יש להבין למה היו צריכין להמתין זמן רב כ"כ?

לאחר שנפטר יעקב אבינו, נאמר בפסוק {בראשית נ, ג} **וימלאו לו ארבעים יום כי כן ימלאו ימי החנטים ויבכו אותו מצרים שבעים יום;**

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה ק, אות ו} – **אמר רבי אבהו אותן שבעים יום שבין אגרת לאגרת, כנגד שבעים יום שעשו מצרים חסד עם אבינו יעקב.**

על מה בדיוק נגזרה גזירת המן?

אומרת הגמרא {מסכת מגילה יב, א} – **שאלו תלמידיו את רשב"י: מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל** (כלומר, ישראל עצמם) **שבאותו הדור כליה? אמר להם רשב"י לתלמידיו: אמרו אתם מדוע. אמרו לו תלמידיו: מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע** (אחשורוש). **[אמר להם] רשב"י: אם כן הוא, שנתחייבו כליה מפני שנהנו מסעודת אחשורוש, שרק היהודים שבשושן יהרגו, אבל היהודים שבכל העולם כולו אל יהרגו, שהרי הם לא השתתפו באותה סעודה, ומדוע נגזרה כליה על כולם? אמרו לו תלמידיו: מאחר שתשובתנו אינה מספקת אמור אתה מדוע נתחייבו כליה. אמר להם רשב"י: מפני שהשתחוּ לצלם בימי נבוכדנצר.**

כותב **היערות דבש** {ח"ב קמ"ה ע"ג} – ופירשו המפרשים ע"פ דברי המדרש שבין אגרות המן לאגרות מרדכי להשיב את ספרי המן היו שבעים יום, וכבר אמרו פירוש, כי לכך שהה מרדכי שבעים ימים, כי ישראל היו חייבים כליה. וכל זמן שלא הושבו ספרי המן היו ישראל בצער, וכל יום היה כאילו מתו על קידוש שמו ית' כי הוטבע במחשבתם המות, ועסקו בתשובה ויום לשנה יחשב, כאילו שנות אדם שהוא שבעים בתשובה ומיתה על קידוש השם, ונתכפר עוונם⁶.

א"כ למדנו, שכדי לכפר על כך שהשתחוּ לצלם בימי נבוכדנצר, היה מרדכי צריך להמציא להם כפרה על כך, ולכן נתן להם 'להתבשל' במשך שבעים יום על מנת שיתכפר להם אותו עוון.

⁶ **ברוך שאמר:** וכן כת רבינו יונה בשערי תשובה {שער ד, אות כ} וז"ל: מעת שנפלה עליו אימת מות יש לו כפרה.

אומרים חז"ל (שמות רבה, פרשה טו, אות כו) – החדש הזה לכם, ה' הוא דכתיב (תהלים עב, ז): יפרח בימיו צדיק ורב שלום עד בלי ירת, עד שלא הוציא הקדוש ברוך הוא את ישראל ממצרים ברמז הודיע להם שאין המלכות באה להם עד שלשים דור, שנאמר: החדש הזה לכם ראש חדשים, החדש שלשים יום, ומלכות שלכם שלשים דור. הלבנה בראשון של ניסן מתחלת להאיר, וכל שהיא הולכת מאירה עד חמשה עשר ימים, ודסקוס שלה מתמלא, ומחמשה עשר עד שלשים אור שלה חסר, בשלשים אינה נראית. כך ישראל חמשה עשר דור מן אברהם ועד שלמה. אברהם התחיל להאיר, שנאמר (ישעיה מא, ב): מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו, בא יצחק אף הוא האיר, שנאמר (תהלים צז, יא): אור זרע לצדיק. בא יעקב והוסיף אור, שנאמר (ישעיה י, יז): והיה אור ישראל לאש, ואחר כך יהודה (רביעי), פרח (חמישי), חצרון (שישי), רם (שביעי), עמינדב (שמיני), נחשון (תשיעי), שלמון (עשירי), בעז (יא) עובד (יב), ישי (יג), דוד (יד). כיון שבא שלמה נתמלא דסקוס של לבנה, שנאמר (דברי הימים א כט, כג): וישב שלמה על כסא ה' למלך...

א"כ לכאורה היו צריכים לקבוע את יום הפורים בי"ג אדר, אבל קבעו את זה לבסוף בי"ד כדי לומר לנו, שכל ההצלה שלנו בימי המן היתה בזכות דוד המלך!

אומרת התורה בפרשת בשלח [נקרא אותם גם ביום הפורים]: {שמות יז, טז} כי יד על כס יה מלחמה לה בעמלק מדר דר.

אומר רש"י – כי יד על כס יה. ידו של הקדוש ברוך הוא הרמה לשבע בכסאו להיות לו מלחמה ואיבה בעמלק עולמית, ומהו כס, ולא נאמר כסא, ואף השם נחלק לחציו, נשבע הקדוש ברוך הוא שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק כלו, וכשימחה שמו יהיה השם שלם והכסא שלם...

אמר לי יהודי דבר נפלא. לכן שאל אחשורוש: {ז, ה} מי הוא זה ואי זה הוא – כיון שהמן נקרא 'הוא' היות והוא שייך לעמלק, ולעמלק חסר הו"א – וזה מה שאנחנו אומרים: {תהלים קל"ב ג} כי בחר ה' בציון אֵלֶּה לְמוֹשֵׁב לוֹ – כלומר, שישוב ה' לציון יחזור האל"ף לכיסא, ו – ו"ה לשם השם!

א"כ אומר החיד"א דבר נפלא – "כי יד" – אתה יודע איך הצליח מרדכי להתגבר על המן? בזכותו של דוד המלך שנקרא י"ד [14]; ועל מי הוא גבר? – על "כס יה" = 95 המ"ן!

שלכם מתחיל לרדת – נא להפסיק לקרוא ולעבור לסיפורי צדיקים 😊

אומר החיד"א {ספר דברים אחדים}, בזכות דוד המלך ע"ה התחילו עולים על המן – ולמה?

כותבת המגילה: {אסתר ב, ה} איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש איש ימיני

נשאלת השאלה – מצד א' כתוב "איש יהודי" – משמע שהוא מיהודה, ומצד שני כתוב "איש ימיני" – משמע שהוא מבנימין – אם ככה תחליט, מיהודה או מבנימין?

אומרת הגמרא {מסכת מגילה יב, ב} – אמר רב נחמן: מרדכי מוכתר בנימוסו היה מוכתר היה בשמות נאים, שייחסו הכתוב בין מצד אביו ובין מצד אמו. מבארת הגמרא את תירוץו של רב נחמן: אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יהושע בן לוי: אביו משבט בנימין ולכן נקרא 'ימיני', ואמו היתה מיהודה משבט יהודה, ולכן נקרא 'יהודי'.

א"כ למה הקדימו קודם את אמו?

אומר הילקוט שמעוני {תהלים, רמז תתס"ד} – זכרני ה' ברצון עמך. אמר דוד: רבש"ע כשתעשה ישועות על ידי מרדכי זכרני, אמר ליה הקב"ה: חייך לך אנא מדבר קדמי, שנאמר "איש יהודי" שהיה משבט יהודה ואחר כך "ושמו מרדכי".

בא הילקוט ראובני, וכך שואל גם ר' חיים פלאגי' בספרו מועד לכל חי – מתי הרגו היהודים את העמלקים?

אומרת המגילה: {ט, א} ובשנים עשר חדש הוא חדש אדר בשלושה עשר יום בו אשר הגיע דבר המלך ודתו להעשות ביום אשר שברו איבי היהודים לשלוט בהם ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשנאייהם.

פירוש הדבר, שזה היה ביום י"ג באדר!

א"כ למה לא חוגגים את יום הפורים ביום י"ג באדר?

אומר הילקוט ראובני [וכך אומר גם ר' חיים פלאגי'], היות וכל הניצחון של מרדכי על המן היה בזכותו של דוד המלך, קבעו את יום הפורים ביום י"ד באדר ולא בי"ג היות וי"ד זה גימטריא דו"ד; אה ולמה קבעו למוקפים חומה לחוג ביום ט"ז? – זה כנגד שלמה המלך – ולמה?

כותב ר' חיים פלאגי' – שלא היה מלחמה בימיו⁷.

באים חז"ל ואומרים, שלא רק דוד המלך הוא במספר י"ד, אלא כל היקום הוא במספר הזה – איך?

⁷ ברוך שאמר: ולכן כמוהו כמוקף חומה, היות ואף א' לא נגע בו!

אם אלה הדברים, שימו לב – מתחילים להשתכר 😊;

יש משחק של ילדים שנקרא 'קוביה', שבנוי מששה מספרים, ככה שהסכום של שני הצדדים לעולם יצא שבע. כלומר, אם למעלה יצא לך אחד – למטה יצא לך שש; אם יצא לך חמש למעלה – למטה יצא לך שתיים וכו'.

כותב החיד"א {דברים אחדים, ח"ב דרוש לשבת זכור} – ועוד אפשר דרך רמז, לרמוז באומרו כי "יד על כס יה" במ"ש בספר מדרש תלפיות בערך אחשוורוש ובערך המן משם המפרשים, דבגורל שהפיל יצא לו מספר י"ד למעלה, שהוא רומז לדוד, אך הוא טעה שסבר שרמז אליו, כי המן במספר קטן גימטריא י"ד. וטעה, שרמז דוד וחקר בזה, דמאי שיאטיה דדוד הכא, ותירץ דאמרו במדרש 'הפיל פור', שנפל בידו מזל דגים שהוא באדר, אמר: תפושין הם ביד כדגים, א"ל הקב"ה להמן, רשע, הם אינך בידך – אתה בידיהם! מה הדג הזה פעם הוא בולע פעם הוא נבלע כך אתה נבלע בידיהם, וז"ש "הפיל פור הוא הגורל". דהו"ל למימר הפיל גורל, אלא שהוא אמר לאבדם, והקב"ה היה אומר פרו ורבו ומלאו את הארץ, ע"ד שאז"ל, שמצריים אומרים 'פן ירבה', והקב"ה אומר 'כן ירבה' – וזהו פו"ר, ר"ת פרו ורבו, ולפי שדוד המלך ע"ה הכין הרבה לבית המקדש, שע"י ישראל פרים ורבים, ועל זה נקרא אפריון, כמשז"ל והוא הפך המן שרצה לכלותם, ולכן יצא מספר דוד בגורלו, שהלכה כמותו שיהיו פרים ורבים.

למדנו מכאן, שדוד המלך הוא היסוד של פורים!

מהדברים האלה נוכל להיכנס לדברי הגמרא במסכת מגילה;

אומרת הגמרא {מסכת מגילה יב. ב} – **אמר רב נחמן: מרדכי מוכתר בנימוסו** היה מוכתר היה בשמות נאים, שייחסו הכתוב בין מצד אביו ובין מצד אמו. מבארת הגמרא את תירוץ של רב נחמן: **אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יהושע בן לוי: אביו משבט בנימין** ולכן נקרא 'ימיני', ואמו היתה **מיהודה** משבט יהודה, ולכן נקרא 'יהודי'. **ורבנן אמרי: משפחות יהודה ובנימין היו מתגרות זו בזו**, מתווכחות ביניהן בזכות מי נולד מרדכי. **משפחת יהודה אומרת: אנא גרים דמתיליד מרדכי** אני גרמתי שנולד מרדכי בכך **דלא קטליה דוד לשמעיה בן גרא** שדוד המלך (שהיה משבט יהודה) לא הרג את שמעי בן גרא שהיה מאבות אבותיו של מרדכי, אעפ"י שהיה חייב מיתה. **ומשפחת בנימין אמרה: מינאי קאטיה הלא ממני הוא בא**. ולפיכך ייחסו הכתוב לשתייהן.

אומרים חז"ל {מדרש פנים אחרים על מגילת אסתר} – **אמר דוד ברוח הקודש: איש אחד יעמוד ממנו, ועתיד הקב"ה לעשות תשועה גדולה על ידו ובזכותו, ונקרא איש יהודי, אמר הקב"ה לדוד: אתה הצלת לשמעיה שלא ימות בשביל**

שיוולד הצדיק, על שבטך אני כותבו, שנאמר איש יהודי וגו'.

כותב התרגום שני – בגלל שקילל שמעי לדוד מלך ישראל ואמר שמעי לדוד: צא לך איש רשע ואיש שחייב מוות, ענה אבישי ואמר לדוד: אלך ארים את ראשו של שמעי ממנו, הסתכל דוד המלך בבניאوتו וראה שמרדכי עומד ממנו וכאשר ראה המלך דוד ציוה לשלמה בנו ואמר לו בשעה שיחדל שמעי מבנים הרוג אותו שיזכה ויבוא לעולם הבא, ובגלל שהעמיד בן צדיק שעל ידו נעשו ניסים וגבורות לישראל בארץ גלותם והוא מרדכי מור דרור בן יאיר בן שמעי בן קיש משבט בנימין...

אומר המדרש {מדרש שמואל ל"ב: מדרש פנים אחרים פ"ו} – **בוא וראה כמה זכותה של אשת שמעי! אמר רבי שמואל בר נחמן, אמר רבי יונתן: מפני מה זכו מרדכי ואסתר ליעשות נס זה על ידם? מפני אשתו של שמעי אם אביהם, שהצילה שני צדיקים מן ההריגה, ואלו הם: אחימעץ ויונתן. בשעה שרדפו עבדי אבשלום אחריהם, רצו ומצאו דלת בית שמעי פתוחה והכניסו לביתו של שמעי. מה עשתה אותה הצדקת [אשת שמעי], הכניסה אותם בתוך הבאר, מיד באתה ופרסה מסך [וילון] על פי הבאר "ותשטח עליו הרפות" [ש"ב יז, יט], מהו פירוש 'הרפות'? שהלכה ופרעה את עצמה [כאדם הנפנה לצרכיו] וישבה על פי הבאר, כדי שתציל את שני הצדיקים מן המיתה. כיון שנכנסו עבדי אבשלום וראו שני צדיקים חבוין בתוך הבור, ואשה חשובה כזו מפורעת עליה? מנא לך [מנין שכך היה המעשה]? דהכי כתיב: "ותקח האשה ותפרש את המסך על פני הבאר ותשטח עליו הרפות" [שם], מהו "ותשטח עליו הרפות"? שהרפתה ונזלה את עצמה, כדי שתציל את שני הצדיקים מן המיתה. אמר לה הקב"ה [לאשת שמעי]: הואיל וביצית את עצמך על שני הצדיקים הללו, אני אוציא ממך שני צדיקים שיעמדו בפרצותיהן של ישראל, ובשבילן אני מציל את ישראל מן ההריגה.**

אומר החיד"א {חומת אנך תהלים קכ"ב} – **שיר המעלות לדוד לולי ה' שהיה לנו וכו'.** רז"ל פ"ק דמגילה [יא.] דרשו המזמור הזה על נס הצלת ישראל ומרדכי מהמן וז"ש 'בקום עלינו אדם' ולא מלך שהוא המן. ואמרו במדרש שדוד המלך ע"ה התפלל לה' שיזכירהו בנס זה ... וזכות אד"ם דקדושה ר"ת אסתר דוד מרדכי – ביטל אדם בליעל [הוא המן].

בא הספר **דרשות בית ישי** ואומר חידוש עצום;

כותב הטור {ס' תי"ז הלכות ר"ח} – **ושמעתי מאחי הרב יהודה טעם לדבר, לפי שהמועדים נתקנו כנגד האבות: פסח כנגד אברהם [ton], דכתיב [בראשית יח, ו] לושי ועשי עוגות, ופסח היה. שבועות כנגד יצחק [גבורה] שתקיעת**

שלדוד המלך נקצבו רק שלש שעות לחיות, **אמר לפניו** אדם הראשון: **רבונו של עולם, לא תהא תקנה לזה? אמר לו** הקב"ה: **כך עלתה במחשבה לפני. א"ל** אדם הראשון: **כמה שני חיי כמה אני אחיה? א"ל: אלף שנים. א"ל: יש מתנה ברקיע אפשר לתת כאן מתנות? א"ל: הן [כן]. א"ל: ע' שנים משנות יהיו למזל זה אני נותן לדוד שבעים שנה מחיי. מה עשה אדם? הביא את השטר וכתב עליו שטר מתנה וחתם עליו הקב"ה ומטטרון [שר הפנים] ואדם ...**

מובא בסידור השל"ה הקדוש⁸ כשבא אדם הראשון לתתק"ל [930] שנים והגיע עתו למות רצה לחזור ממתנתו. והראה לו הקב"ה שעתידי אחד מבניו לקיים כל נדרי וזהו יעקב אבינו ע"ה כאמור (בפרשת ויצא) "אם יהיה אלקים עמדי וגו' גם הוא קיים נדרו לזה אמר (תהילים קמ"ו, ג) **אֵל תִּבְטְחוּ בְּדִיבִים בֶּן אָדָם** מרומז על אדם הראשון – **שְׂאִין לוֹ תְשׁוּעָה** – כאשר הרגיש ש – {שם ד} **תִּצָּא רִחוּ וְיֵשֶׁב לְאֶדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ עֲשִׂתְנָתוֹ** – שרצה לחזור בו: {ה} **אֲשֶׁרִי שָׂאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ** – לולא ה' ית' שהראה לו נדרו של יעקב אבינו לא הוה מקיים.

בכל זאת, היות והוא בקש את שנותיו בחזרה, אמר לו הקב"ה: "אם כבר ביקשת את השנים בחזרה, אקח את השבעים שנה ממקום אחר" – וממי הוא לקח? כאן יש מחלוקת;

הזוהר הקדוש בפרשת וישלח כותב, שהוא לקח את השנים מהאבות הקדושים;

כותב הזוהר הקדוש {ח"א קס"ח ע"א – ע"ב} – תו אֲבָהֵן שְׁבָקוּ לִי מַחֲיָהוֹן כָּל חַד וְחַד עוֹד הָאֲבוֹת הַשְּׂאִירֵי לוֹ מַחֲיָהֶם כָּל אֶחָד וְאֶחָד. אֲבָרְהָם שְׁבָק לִי אֲבָרְהָם הַשְּׂאִיר לוֹ, וְכֵן יַעֲקֹב וְיוֹסֵף. יִצְחָק לֹא שְׁבָק לִי כְּלוּם, בְּגִין דְּדוֹד מֶלֶךְ אֱמִסְטָרִיָּה קָא אָתָא יִצְחָק לֹא הַשְּׂאִיר לוֹ כְּלוּם, מִשּׁוּם שְׂדִיד הַמֶּלֶךְ בָּא מִצְדוֹ.

וְדַאי אֲבָרְהָם שְׁבָק לִי חֲמֵשׁ שָׁנִין וְדַאי אֲבָרְהָם הַשְּׂאִיר לוֹ חֲמֵשׁ שָׁנִים, דְּהִוָּה לִי לְאַתְקִיָּמָא מֵאָה וְתַמְנִין שָׁנִין שְׁהִיָּה לוֹ לְהַתְקִים מֵאָה וְשָׁמוֹנִים שָׁנִים, וְאַתְקִיָּים מֵאָה וְשִׁבְעִין וְחֲמֵשׁ שָׁנִין, חֲסֵרִין חֲמֵשׁ. יַעֲקֹב הָוָה לִי לְאַתְקִיָּמָא בְּעֶלְמָא כְּיוּמֵי דְאַבְרָהָם יַעֲקֹב הָיָה לוֹ לְהַתְקִים בְּעוֹלָם כְּיוּמֵי אֲבָרְהָם, וְלֹא אֲתִקִּים (דף קסח ע"ב) אֵלָּא מֵאָה וְאַרְבָּעִין וְשִׁבְעֵי שָׁנִין וְלֹא הַתְקִים אֵלָּא מֵאָה וְאַרְבָּעִים וְשִׁבְעֵי שָׁנִים, חֲסֵרִים תַּמְנִין וְעֶשְׂרִין חֲסֵרִים עֶשְׂרִים וְשָׁמוֹנֶה. אֲשִׁתְּכֹחַ דְּאַבְרָהָם וְיַעֲקֹב שְׁבָקוּ לִי מַחֲיָהוֹן תַּלְתִּין וְתַלְתִּין שָׁנִין נִמְצָא שְׁאֲבָרְהָם וְיַעֲקֹב הַשְּׂאִיר לוֹ מַחֲיָהֶם שְׁלִשִׁים וְשִׁלֹּשׁ שָׁנִים. יוֹסֵף דְּאַתְקִיָּים מֵאָה וְעֶשְׂרִי שָׁנִין, הָוָה לִי לְאַתְקִיָּמָא מֵאָה וְאַרְבָּעִין וְשִׁבְעֵי שָׁנִין כְּיוּמֵי דְיַעֲקֹב יוֹסֵף שְׁהַתְקִים מֵאָה וְעֶשְׂרִי שָׁנִים, הָיָה לוֹ לְהַתְקִים מֵאָה וְאַרְבָּעִים

שופר של מתן תורה היה בשופר מאילו של יצחק. סוכות כנגד יעקב [תפארת], דכתיב {בראשית לג, יז} ולמקנהו עשה סוכות וי"ב ראשי חדשי השנה שגם הם נקראים מועדים, כנגד י"ב שבטים.

אומרת הגמרא {מסכת מו"ק טז, ב} – אמר רב: אמר לו הקב"ה לדוד: הואיל והשפלת עצמך תהא כמוני שאני גוזר גזרה ואתה מבטלה, ראש השלישים תהא ראש לשלשת אבות.

אומר רש"י – ראש לג' אבות. שהוא הולך לפניו לעוה"ב.

אומר הדרשות בית ישי {דרוש לפורים} – וכידוע שדוד הוא רגל רביעי שבמרכבה. [והם רמזים בשם שד"י, כי השי"ן רומז לתלת אבהן (שלשת האבות), כמו שמפורש בזהר ובכוונות. ואילו אותיות ד"י בגימטריא 'דוד'].

אם אמרנו שג' הרגלים הם כנגד ג' האבות, אז איזה חג הוא כנגד דוד המלך?

אומר הדרשות בית ישי – והנה יום פורים הוא כנגד דוד, והוא משלים לג' הרגלים.

ועיין ברמב"ם {פ"ו מהלכות יו"ט ה"ח}, שביו"ט חייבין לאכול בשר ולשתות יין. שאין שמחה אלא בבשר, ואין שמחה אלא ביין. ובהלכות מגילה {פ"ב הט"ו} כתב, שבפורים חייבין לאכול בשר ולשתות יין. ומוהר"ן מברסלב ז"ל אמר, "ממצרים ולא יראו פני ריקם" {שמות כג, טו} – ר"ת 'פורים'. וכוונתו ז"ל, שכשם שברגלים חייבין להביא מתנות כך בפורים. אלא שברגלים מביאין המתנות כביכול לגבוה, ואילו בפורים חייבין במשלוח מתנות לאביונים. והטעם, כי ג' הרגלים הם כנגד ג' הספירות העליונות חג"ת, ואילו פורים שהוא כנגד דוד, דהיינו ספירת המלכות שנקראת דלה ועניה – דלית לה מגרמה כלום, ולפיכך דוד אשווי גרמיה עני, ואמר "תפלה לעני" לפיכך צריך ליתן בו מתנות לאביונים...

ולמה נקרא דוד המלך 'עני'? אומרים חז"ל היות ודוד המלך היה צריך להיות ח"ו נָפֶל ולחיות רק ג' שעות;

אומר המדרש {ילקוט שמעוני, בראשית פרק ה, רמז מ – מא} – זה ספר תולדות אדם. אמר ר' יהודה בר סימון: עד שאדם הראשון מוטל לפני מי שאמר והיה העולם, הראה לו דור דור וחכמיו, דור דור וסופריו, דור דור ופרנסיו, דור דור ומנהיגיו, הדא הוא דכתיב {תהילים קל"ט טז} גלמי ראו עיניך ועל ספרך כולם יכתבו... העביר לפניו כל הדורות, הראהו דוד חיים חקוקין לו ג' שעות ראה אדם הראשון,

⁸ שער השמים, דף ס"ה ע"א ד"ה 'אל תבטחו'

אומרת התורה: {בראשית מט, יב} **חֲכָלִילִי עֵינַיִם מִיַּיִן וְלֶבֶן שְׁנַיִם מִחֶלֶב;**

כותב תוספות השלם – חֲכָלִילִי עֵינַיִם מִיַּיִן. זה דוד שהיה חֲכָלִיל ויפה בעיניו וכתוב "אדמוני עם יפה עיניים" וחי שבעים שנה כמנין יין: **וְלֶבֶן שְׁנַיִם.** ולבן היה לו בן שהוא שלמה שחי נ"ב שנה: **שְׁנַיִם.** אל תקרי שְׁנַיִם אלא שְׁנַיִם, ששניהם מלכו פ' שנה כמנין 'מִחֶלֶב' דוד מ'י¹⁰ ושלמה מ'י¹¹.

היות ודוד המלך נמשל ליין, נוכל להבין את דברי הגמרא במסכת פסחים;

אומרת הגמרא {מסכת פסחים קט, ב} – עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים ביום שיגמל חסדו (ויגמל) לזרעו של יצחק כלומר, בימות המשיח. באותה סעודה העתידה לבוא לאחר שאוכלין ושותין, נותנין לו המסובים לאברהם אבינו כוס של ברכה לברך ברכת המזון. ואומר להן אברהם: איני מברך שיצא ממני ישמעאל, אומר לו ליצחק: טול וברך. אומר להן יצחק: איני מברך שיצא ממני עשו, אומר לו ליעקב: טול וברך. אומר להם יעקב: איני מברך שנשאתי שתי אחיות בחייהן שעתידה תורה לאוסרן עלי, אומר לו למשה: טול וברך. אומר להם משה: איני מברך שלא זכיתי ליכנס לארץ ישראל לא בחיי ולא במותי, אומר לו ליהושע: טול וברך. אומר להן יהושע: איני מברך שלא זכיתי לבן, דכתיב בסוף רשימת היחוס של שבט אפרים לדורותיו (יהושע בן נון) {דברי הימים א ז-כז} "נון בנו, יהושע בנו", הרי שיהושע נמנה אחרון, והכתוב אינו מזכיר שהיו לו בנים. אומר לו: **לדוד טול וברך. אומר להן דוד: אני אברך ולי נאה לברך, שנאמר {תהילים קטז-יג} כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא.**

נשאלת השאלה – כמה יין נכנס באותה הכוס של ברכה?

אומרת הגמרא {מסכת יומא עו, א} – נאמר בפס' {תהלים כג} "כוס רייה"; אמר אביי: שמע מינה משמע מכאן, מפסוק זה, שכסא דדוד לעלמא דאתי כוס היין של דוד המלך בעולם הבא, שיברך עליה ברכת המזון בסעודה שעתיד הקב"ה לעשות לצדיקים לעתיד לבוא מאתן ועשרין וחד לוֹגָא מחזיק תהיה גדולה כ"כ שתחזיק מאתיים עשרים ואחד לוג, שנאמר "כוס רייה", והמלה "רייה" בגימטריא הכי הוי כך היא עולה, כלומר, שמנין אותיותיה בגימטריא הוא מאתיים עשרים ואחד.

ושבע שנים כימי יעקב, וחסר מנהון תלתין ושבע שנים וחסר מהם שלשים ושבע שנים. **הא שבעין שנים דשבקו ליה לדוד מלכא לאתקיימא בהון, ובהו אתקיים דוד בכל אינון שנים דשבקו ליה אבהו הרי שבעים שנים שהשאירו לדוד המלך להתקיים בהם, ובהם התקיים דוד בכל אותם השנים שהשאירו לו האבות.**

מפרשים אחרים אומרים לא כך, אלא יעקב נתן לו ל"ג שנים ויוסף נתן לו ל"ז שנים – ביחד שבעים שנה.

ממשיך הדרשות בית ישי ואומר – והנה אע"פ שגם בג' רגלים וגם בפורים כתב הרמב"ם שחייבין לאכול בשר ולשתות יין, הנה ברגלים העיקר הבשר – שלמי שמחה (ורמז לדבר, 'שלש רגלים בשנה' ר"ת בש"ר). ואילו בפורים העיקר היין, וכמ"ש בגמרא {מגילה ז, ב}: מיחייב אינש לבסומי בפוריא.

כמה שנים חיו האבות הקדושים?

אברהם חי 175 שנה, יצחק חי 180 שנה, ויעקב חי 147 שנה – בסכ"ה 502 = בש"ר. ועוד, אברהם נקרא בשם 'פר'י⁹. יצחק נקרא בשם 'איל', ויעקב אבינו נקרא בשם 'כבש'. משמע, שהאבות הקדושים נמשלו לבעלי חיים שעולים על גבי המזבח. ולכן מביאים שלמי שמחה במועדים – על שם האבות הקדושים שחיו כמנין בש"ר!

נא לבדוק דופק – אנחנו מתקדמים 😊

כשברא הקב"ה את האישה, נאמר בפס' {בראשית ב, כא} **וַיִּקַּח אֶחָת מִצֵּלְעָתָיו וַיִּסְגַּר בָּשָׂר תַּחְתָּנָה.**

אומר האגרא דכלא – ויסגר בשר תחתנה. כמנין בש"ר היו שנותיהם של האבות, רמז שהם תיקנו חטא שנעשה על ידי האשה.

משמע, לאחר שחטאה האישה, הבשר מהווה תיקון לחטאה!

אם סיימנו עם הבשר, נשאר לנו כעת רק היין – האבות הקדושים חיו יחד 502 שנה, וכמה שנים חי דוד המלך??? – **70 שנה כמנין יין!!!**

זאת אומרת, אם אנחנו אוכלים בשר כנגד ג' האבות, ממילא צריך לשתות גם יין כנגד דוד המלך! – ומה הראיה לכך שדוד המלך הוא כנגד יין?

¹⁰ **ברוך שאמר:** שמלך מגיל 30 עד גיל 70.

¹¹ **ברוך שאמר:** שמלך מגיל 12 עד גיל 52.

⁹ **ברוך שאמר:** כך מביא רש"י בפרשת פינחס.

ועוד יש לשאול, באותו הזמן לוט עדיין היה רווק – בשביל מה הוא היה צריך אהלים, לא מספיק לו אהל אחד?!

באים חז"ל ואומרים לנו, שאין הכוונה לאהל שמקימים בשמורות הטבע עם ברזנטים וכד', אלא אהל – הכוונה לאישה!

ראיה לדבר, אומרת הגמרא {מסכת חולין קמ"א, א} – מצורע, ישב מחוץ לאהלו שבעת ימים **דכתיב {ויקרא יד-ח} וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים. אהלו זו אשתו.**

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה מא, אות ד} – **הִיָּה צֶאֱן וְבָקָר וְאֶהָלִים (בראשית יג, ה), רַבִּי טוֹבִיָּה בֶר יִצְחָק אָמַר שְׁנֵי אֶהָלִים, רוֹת הַמוֹאֲבִיָּה וְנַעֲמָה הָעַמּוֹנִית.**

עוד, אומר המדרש {ב"ר פרשה נ, אות י'} – **אָמַר רַבִּי יִצְחָק (תהלים פט, כא): מִצָּאֵתִי דוֹד עֲבָדִי, הִיָּן מִצָּאֵתִי אוֹתוֹ בְּסָדוֹם.**

אומרת הגמרא {מסכת יבמות עז, א} – **דַּרְשׁ רַבָּא: מַאי דְכָתִיב (תהלים קטז-קטז) פֶּתַחַת לְמוֹסְרִי? אָמַר דוֹד לִפְנֵי הַקֶּב"ה: רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם שְׁנֵי מוֹסְרוֹת שֶׁהָיוּ עָלָיו פֶּתַחַתָּם – רוֹת הַמוֹאֲבִיָּה וְנַעֲמָה הָעַמּוֹנִית.**

פירוש הדבר, שדוד המלך יצא מלוט. ולכן הלך אברהם אבינו ונלחם מול חמשת המלכים כדי להציל את לוט – שממנו עתיד לצאת דוד המלך.

שימו לב לפס' הבא: {בראשית יט, טז} **וַיִּתְּמָהָּ וַיַּחֲזִיקוּהָ אֲנָשִׁים בְּיָדוֹ וּבִיד אִשְׁתּוֹ וּבִיד שְׁתֵּי בָנֶיהָ וְגו'.**

לכאורה לא ברור. בשביל מה היו המלאכים צריכים לאחוז בידם – שִׁירוּצוֹ בַּעֲצָמָם הֵם לֹא יִלְדִים?!

ע"פ מה שאמרנו, התשובה פשוטה. המלאכים אחזו בידם כיון שדוד המלך נמצא אצלם – ודוד המלך זה י"ד!

לוט בורח עם שתי בנותיו¹³, ומגיעים לצוער ושם הם מוצאים מערה ונכנסים אליה – ומה הם מוצאים שם? בקבוק יין! – ואיך הגיע בקבוק יין לשם?

אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה נא, אות ח} – **אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה בֶר סִימּוֹן נַעֲשֶׂה לָהֶם מַעֲיִן דּוֹגְמָא שֶׁל עוֹלָם הָבָא, הִיָּךְ מָה דָּאֵת אָמַר (יואל ד, יח): וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִטְפוּ הַהָרִים עָסִיס.**

אומר העץ יוסף – **דוגמא של עוה"ב.** לימות המשיח. לרמז שעתיד משיח לצאת מהן (נזה"ק).

221 לוגים של יין זה הכוס של ברכה שיברך עליו דוד המלך! – תנסו אתם לשתות שתי לוג של יין, נראה אם לא תשחטו את עצמכם 😊

כעת נוכל להבין את דברי הגמרא שפתחנו איתה את השיעור – **"אמר רבא: מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי"** – ולמה??? – כי כל הפורים הוא כנגד דוד המלך, ש'דוד' בגימט' י"ן, והכוס של ברכה שהוא עתיד לברך עליה מכילה 221 לוגים של יין; אמר רבא: "פורים זה דוד – דוד זה יין – יין זה כוס של ברכה של 221 לוגים, לכן תשתה הרבה יין והכל יהיה בסדר גמור!" 😊

שימו לב, הגענו כעת ל – **"קם רבה שחטיה לרבי זירא"** – נא להניח את הסכינים בצד 😊:

מצוה הקב"ה את אברהם אבינו: {בראשית יב, א} **לֶךְ לָךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמִמּוֹלֶדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ...** {שם ד} **וַיֵּלֶךְ אֹתוֹ לוֹט וְגו'.**

נשאלת השאלה – מה פתאום גם לוט נדחף איתו – מי בכלל קרא לו לבוא¹²?!

אומרים רבותינו – אתה יודע למה **"וַיֵּלֶךְ אֹתוֹ לוֹט"** – כי **"וְאַבְרָם בֶּן חָמֶשׁ שָׁנִים וְשִׁבְעִים שָׁנָה"**, אמר לוט: "אברהם בן 75, והרי הקב"ה הבטיח לו ארץ גדולה והרבה כסף – תמיד טוב להיות ליד אדם זקן לפני שהוא סוגר את העיניים; גם זקן, גם בלי ילדים – נחתים אותו על הטפסים הנכונים וניקח את כל הסחורה!" 😊

א"כ מובן למה הלך לוט עם אברהם. אבל לא מובן למה אברהם הסכים לקחת את לוט איתו – מי ביקש ממך לקחת אותו איתך? ביקשת רשות מהקב"ה לקחת אותו איתך?!

כאשר אברהם אבינו מגיע לארץ ישראל ואין מה לאכול, הוא יורד למצרים. שם לוקחים לו את שרה – הקב"ה מעניש את פרעה, ולאחר מכן הוא משלם לאברהם אבינו בטבין ותקילין – גמלים וחמורים, צאן ובקר, עבדים ושפחות – בן פורת יוסף!

אומרת התורה: {יג, ה} **וְגַם לְלוֹט הֵלֵךְ אֶת אַבְרָם הִיָּה צֶאֱן וְבָקָר וְאֶהָלִים.**

נשאלת השאלה – מה פירוש אהלים? באברהם לא נאמר שהיה לו 'אהלים', אז איפה הוא ישן – על הדשא? 😊

¹² **ברוך שאמר:** בדיוק כמו פועל עירייה שנתפס על האוטו זבל מאחורה – תן ברקס שיעוף אחורה 😊

¹³ **ברוך שאמר:** ואיפה אשתו? הביטה אחורה ונעשתה נציב מלח.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

בס"ד

ועוד, עד דלא ידע = ר"ת ע' כנגד שבעים שנות חייו של דוד המלך; ד"י = 14 = דו"ד.

ולכן אומר הירושלמי {מגילה פ"א ה"ד דף ה' א'} – **כל הפושט יד נותנים לו** – אה ואם הוא פושט רגל לא נותנים לו? ! © - התשובה היא הי"ד – דוד המלך נמצא אצלך בי"ד, שהוא בבחינת 'אביון' כמ"ש {תהלים קב, א} **תפלה לעני כי יעטף**.

א"כ איפה התחיל כל הסיפור עם היין??? – כבר בחטא אדם הראשון;

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה יט, אות ה} – **ותקח מפריו ותאכל (בראשית ג, ו), אמר רבי איבו: סחטה ענבים ונתנה לו** – היינו, לקחה את הענבים, סחטה לו אותם ונתנה לו לשתות את המיץ שיצא מהם.

כותב המהרז"ו – **ותקח מפריו ותאכל**. היה לו לומר 'ותקח פריו ותאכל'. 'מפריו' משמע ולא הפרי עצמו. ע"כ דרש שלקחה מה שבתוך הפרי. והיינו שסחטה ענבים.

נמצאנו למדים, שדוד המלך הוא זה שמהווה את התיקון ליין, שנאמר {בראשית מט, יב} **חכלילי עינים מין ולבן שנים מתלב** – וכנגדו הוא יום הפורים.

אמרו בנות לוט: {יט, לב} **לכה נשקה את אבינו יין ונשכבה עמו ונחיה מאבינו זרע**: {לג} **ותשקין את אביהן יין בלילה הוא ותבא הבכירה ותשכב את אביה ולא ידע בשכבה ובקומה**.

לכאורה, היה צריך לומר בלילה ההוא – מה פירוש 'בלילה הוא'?

כותב רבינו בחיי – **ותשקין את אביהן יין בלילה הוא**. היה ראוי שיאמר בלילה ההוא, אבל מלת 'הוא' שמו של הקב"ה [שנאמר {תהלים ק, ג} **הוא עשנו ולו אנחנו עמו וצאן מקעיתו**], וזהו שדרשו רז"ל: הקב"ה סייע באותו מעשה ונזדמן להן יין במערה.

שימו לב להמשך הפס': **"ותבא הבכירה ותשכב את אביה ולא ידע בשכבה ובקומה"**;

בא רבא ואומר לנו – אתה יודע למי שייך החג הזה??? – לדוד המלך – ולכן **"מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי"** – ולמה **עד דלא ידע**??? כי כל היין שגרם להביא את דוד המלך לעולם, הביא את לוט למצב של **ולא ידע**;

יזכור לנו הקב"ה את זכותו של דוד מלכא משיחא, ונזכה כולנו לראות בביאת הגואל ב"ב אמן ואמן!!!

פרשת תצוה – להתחיל בקדושה – שנת תשפ"ב.

שמשם נסעו, אלא להקיש נסיעתן מרפידים לביאתן למדבר סיני, מה ביאתן למדבר סיני בתשובה, אף נסיעתן מרפידים בתשובה.

כותב הנצי"ב {יתרו שם} – **ויסעו מרפידים וגו'**. כל זה מיותר. ומשום הכי תניא במכילתא מה ביאתן למדבר סיני על מנת לקבל תורה, כך נסיעתן מרפידים על דעת לקבל תורה. ועדיין יש להבין מאי נ"מ בזה שנסעו מרפידים על מנת כן. אלא מכאן יש ללמוד דכל דבר שבקדושה מה שהאדם מכין עצמו יותר לזה, חל עליו יותר ההכשר לזה.

ממשיך הנצי"ב בפרשת השבוע ואומר – משום הכי נצטוו משה שיזהיר להאומנים שהם בעצמם יראי ה' לעשות הבגדים באופן שיועילו יותר "לקדשו". ובאשר הוא דבר שבלב על כן הקדים לומר להם 'אשר מלאתי את אהרן רוח חכמה' והוא יבין וישיכיל מכח הבגדים איך שהם פועלים על לבו היאך נעשו. ומשום הכי נצטוו בזה משה בעצמו שידבר אל כל חכמי לב, ולא בצלאל, שזה הפרט אינו נוגע לחכמות המלאכה אלא לחכמת המוסר.

א"כ למדנו, שכל שהכוונה למצוה תהיה מוקדמת יותר, כך ההשפעה תהיה חזקה יותר – וזה מה שאומר לנו **הספורנו**, שכבר בשעת לקיחת הזהב מהגזברים היו צריכים לכוון בזה לשם מצוה.

בסוף פרשת פקודי, כאשר מסכמת התורה את התרומות שניתנו למלאכת המשכן, נאמר בפס' {לח, כד} **כָּל הַזֶּהב הַעֲשִׂי לַמְּלָאכָה כְּכֹל מְלָאכַת הַקֹּדֶשׁ וְהִי זֶהב הַתְּנוּפָה תַּשֵּׁעַ וְעֶשְׂרִים כָּכָר וְשִׁבְעָה מֵאוֹת וְשְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ;**

אומר הספורנו – כל הזהב. העיד על קצבת הזהב והכסף והנחשת שנכנסה במלאכת המשכן שהיה דבר מועט מאד בערך אל העושר שהיה כבית ראשון כמבואר בספר מלכים, ויותר ממנו העושר שהיה כבנין הורדוס (בסוטה פ' היה נוטל). ועם כל זה יותר התמיד מראה כבוד ה' במשכן של משה ממה שהתמיד במקדש ראשון, ולא נראה כלל במקדש שני. ובזה הורה שלא קצבת העושר וגודל הבנין יהיו סיבה להשרות השכינה בישראל, אבל רוצה ה' את יריאיו ומעשיהם לשכנו בתוכם.

פירוש הדבר, הקב"ה רוצה את מעשי בני האדם – שיהיו בקדושה ובטהרה, ועליהם תחול הקדושה. זה שיש מאתים טון זהב, לא יביא יותר קדושה בבית המקדש. הקדושה באה מהכוונה של עושי המלאכה.

לאחר שלמדנו את היסוד הנפלא הזה, נוכל לגשת ליסוד נפלא נוסף:

בפרשת שבוע שעבר, עוסקת התורה בקרשים שנקלחו למלאכת המשכן והמפרשים שואלים שאלה ידועה, למה

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת תצוה. עוסקת הפרשה בתחילתה, בענייני בגדי הכהנים; אמנם הפסוקים הראשונים עוסקים בענייני המנורה, אבל מיד לאחר מכן עוסקת התורה בבגדי הכהנים.

אומרת התורה: {שמות כח, א} **וְאַתָּה הַקָּרֵב אֵלַי אֶת אֶהֱרֹן אָחִיךָ וְאֶת בָּנָיו אִתּוֹ מֵתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִכְהֹנֵן לִי אֶהֱרֹן קָדֵב וְאַבְיָהוּא אֶלְעָזָר וְאַיִתְמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן: {ב} וְעֲשִׂיתָ בְּגָדֵי קֹדֶשׁ לְאֶהֱרֹן אָחִיךָ לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת: {ג} וְאַתָּה תִּדְבֹּר אֶל כָּל חַכְמֵי לֵב אֲשֶׁר מִלֹּאמֹתֶיךָ רֹחַ חֲכָמָה וְעָשׂוּ אֶת בְּגָדֵי אֶהֱרֹן לְקֹדֶשׁ לִכְהֹנֵן לִי: {ד} וְאַלֶּה הַבְּגָדִים אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ חֹשֶׁן וְאַפֻּד וְיַמְעִיל וְיִתְּנֶנָּה תַּשְׁבֵּץ מִצָּנֶפֶת וְאַבְנֵט וְעָשׂוּ בְּגָדֵי קֹדֶשׁ לְאֶהֱרֹן אָחִיךָ וּלְבָנָיו לִכְהֹנֵן לִי: {ה} וְהֵם יִקְחוּ אֶת הַזֶּהב וְאֶת הַתְּכֵלֶת וְאֶת הָאַרְגָּמָן וְאֶת תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי וְאֶת הַשֵּׁשׁ.**

כותב הספורנו – **ועשו את בגדי אהרן**. ויעשו גם כן את בגדי אהרן: **לקדשו**. לשם כך יעשו הבגדים: **והם יקחו את הזהב**. וכמו שיכוננו בעת העשייה כן יכוננו כשיקחו את הזהב וכו'.

בא הנצי"ב מוולוז'ין בפרשת השבוע ושואל, מה הענין שצריך לכוון בזמן נטילת הזהב החוטים וכו' מהגזברים¹⁴ – הרי ידוע, שתחילת הכוונה זה בתחילת המלאכה – שלוקחים את החוטים, את הזהב ומתחילים את מלאכת הטוויה. אבל אם אתה לא עושה עדיין את הפעולה, אלא רק לוקח מהגזבר – איזו תועלת יש לכוון בזה?!

לדוגמא, כאשר מתכוונים לכתוב ספר תורה. שחיטת הבהמה, לא מהווה את תחילת הכתיבה של הספר. אלא רק לאחר שמשילים מהבהמה את העור ושמים אותו בכל מיני חומרים שנדרשים לעיבוד, רק שם מכוונים 'לשם קדושת ספר תורה'. א"כ מה הענין לכוון 'לשם מצוה' בזמן נטילת הזהב מהגזברים?!

כותב הנצי"ב {העמק דבר, ד"ה 'אשר מלאתי רוח חכמה'} – דאחר שנצטוו אהרן להתקדש נתן המקום לו בגדי קודש שסייעו לו לדבר. וידוע דכל דבר שבקדושה לבד שטעון עשיה לשמה ע"פ דין, עוד כל מה שמכונים יותר הפעולה לשם קדושה מועלת יותר הפעולה לשם קדושה מועלת יותר לתכליתה¹⁵ כמו שכתבתי לעיל [בפרשת יתרו] {יט, ב} ובכמה מקומות;

אומרת התורה בפרשת יתרו: {יט, ב} **וַיֵּסְעוּ מִרְפִּידִים וַיָּבֹאוּ מִדְבַּר סִינִי וַיִּחַנוּ בְּמִדְבַּר וגו'.**

אומר רש"י – **ויסעו מרפידים**. למה הצרך לחזור ולפרש מהיכן נסעו, והלא כבר כתב שברפידים היו חונים, בידוע

¹⁴ **ברוך שאמר:** וכך שואל גם הספר **שיחות עבודת הלוי** של הרב רודרמן.

¹⁵ **ברוך שאמר:** ככל שאתה מקדים לקדש את הפעולה שלך, כך זה משפיע לעתיד.

כותב הספר **משחת שמו** – והנה יש לדקדק בלשונו שאמר שציוה יעקב אבינו לבניו לקחת הקרשים האלו ואמר להם 'ראו שיהיו מזומנים בידכם', הרי קרשים הללו לא היו מזומנים לצאת עמהם, שהלוא יעקב לא הביא קרשים מוכנים אלא ארזים לנטיעה שאת פירותיהם ופירות פירותיהם כרתו בני ישראל בשעה שיצאו משם.

ולכאורה צריך להבין עצם הדבר מה ראה יעקב אבינו על ככה לנטוע ארזים בארץ מצרים, הרי היו בני ישראל יכולים לקחת אותם מתגרי אומות העולם כמו שלקחו שאר הדברים שהיו צריכים להם כדאיתא בגמרא {יומא ע"ה}; ובשביל מה טרח טרחה מרובה כזו.

אלא שרצה יעקב אבינו להכין את בניו אחריו לקראת הגלות המרה שהם עומדים לעבור בארץ לא להם, ובמסירותו היה חפץ שלא יאבדו את תקוותם לגאולה ולא יחדלו מלצפות לטובה, ורצה שיהיה להם במה להתחזק ובמה לתלות תקוותם בתוך עוצם השעבוד הנורא. ולשם כך הביא עמו ארזים גבוהים וגדולים וציוה על בניו לנטוע אותם בארץ זו, כדי שכאשר יראו בני ישראל הבאים אחריהם את הארזים האלה, ישכילו לקחת מזה חיזוק והתעצמות ויגבירו אמונתם ותקוותם שבוודאי יבוא הזמן הגדול שבו יפקדם הקב"ה ויגאלם מן השעבוד הנורא, ויתעודדו שהנה קרב אותו היום המקווה להם לצאת מארץ מצרים מבית עבדים ולעבוד את ה' מתוך גאולה שלימה, ואף יזכו לבנות בית ומשכן כבוד לשכינת עוזו ותפארתו.

וזהו הפשט במה שאמר להם יעקב שעתיד הקב"ה לגאלכם ולהוציאכם מן הארץ הזו, ולאחר הגאולה לצוות אתכם לעשות לו משכן במדבר מעצי שטים, ומשום כן 'ראו שיהיו מזומנים בידכם' עצים הללו בתוך ימי הגלות הנורא, כדי שכאשר תסתכלו בהם תוכלו להתחזק ולעבור את הזמנים הקשים בעוז ובגבורה.

כידוע, אין ביכולתנו לתת 'חוות דעת' לא על האבות הקדושים, וכך לא על רבותינו התנאים והאמוראים וגם לא על רבותינו הראשונים והאחרונים – כל א' בדור שלו ובגדלותו. אבל ישנם דברים שנכתבו לאורך הדורות, דוגמת רבי עקיבא, דוגמת ר' יהודה הנשיא שנקרא 'קדוש' וכד'. בואו נלמד קטע גמרא שמופיע במסכת בבא מציעא;

מספרת הגמרא {מסכת ב"מ פה, ב} – **ריש לקיש הוה מציין מערתא דרבנן** היה מסמן את מקומן של מערות הקבורה של חכמים, כדי שלא יעברו עליהם כהנים ויטמאו. **כי מטא למערתיה** כשהגיע למערתו **דר' חייא איעלמא מיניה** היא נעלמה ממנה, כלומר הוא לא מצא את מקומה. **חלש דעתיה** חלשה דעתו של ריש לקיש שהיה סבור שיש בזה סימן שהוא אינו ראוי להיכנס אצל רבי חייא. **אמר, רבש"ע** האם לא **פלפלתי תורה כמותו** [כמו ר' חייא]? ולמה לא זכיתי להיכנס למערת קבורתו? **יצתה בת קול ואמרה לו: תורה כמותו אמנם פלפלת**, אך **תורה כמותו לא ריבצת** לאחרים... מעשה נוסף שמספרת הגמרא מגדלותו של רבי חייא: **אמר רב חביבא: אשתעי סיפר לי רב חביבא בר סורמקין: חזי ליה ההוא מרבנן** [יום אחד] ראיתי אחד מהחכמים **דהוה שכיח אליהו גביה** שהיה אליהו רגיל להתגלות אצלו. **דלצפרא הוה שפירן**

נאמר {כו, טו} **ועשית את הקרשים למשכן וגו'** – בה"א הידיעה?

אומר רש"י – **עשית את הקרשים**. היה לו לומר ועשית קרשים, כמה שנאמר בכל דבר ודבר, ומהו הקרשים, מאותן העומדין ומיחדין לכך. יעקב אבינו צפה ברוח הקדש ונטע ארזים במצרים, וכשמת צוה לבניו להעלותם עמהם כשיצאו ממצרים, אמר להם, שעתיד הקדוש ברוך הוא לצוות אתכם לעשות משכן במדבר מעצי שטים, ראו שיהיו מזומנים בידכם. הוא שיסד הבבלי בפיוט שלו טס מטע מזרזים קורות בתינו ארזים, שנזדרזו להיות מוכנים בידם מקדם לכן.

רש"י לא מביא את המקור לדברים. אבל המדרש כן מביא;

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה צד, אות ד} – **ויטע ישראל וכל אשר לו ויבא בארה שבע (בראשית מו, א), להיכן הלה, אמר רב נחמן שהלה לקץ ארזים שנטע אברהם זקנו בבאר שבע, ה"ך מה דאף אמר (בראשית כא, לג): ויטע וגו'.**

נשאלת השאלה – ומאיפה באו להם האבנים במדבר, וכן הבשמים לשמן המשחה?

אומר התרגום יונתן בן עוזיאל – **וענני שמיא אַזלין לפישון ודליין מפתן ית אבני בורלות חילא וית אבני אשלמוחא לשקא באיפודא ובחושנא ומחתן יתהון באנפי מדברא אַזלין רברבני ישראל ומייתן יתהון לצורא עיבדפתא.**

פירוש, העננים הלכו לנהר פישון ומשם הוציאו את האבנים. ובנוסף, הביאו גם **"שמן למאר בשמים לשמן המשחה ולקטרת הסמים"**;

ממשיך התרגום יונתן {לה, כח} – **"ותיבין ענני שמיא ואַזלין לגן עדן ונסבין מפתן ית בושמא בחירא וית משחא דזיתא לאנהריתא וית אפרסמא דכיא למשח רבותא ולקטורת בוסמא"**.

בא הספר **אהל משה**¹⁶ ואומר דבר נפלא – איתא בתנחומא, ומהיכן היו הקרשים, יעקב אבינו נטע אותם בשעה שירד למצרים וכו', שבשעה שיאמר לכם לעשות לו את המשכן יהיו הארזים מתוקנים לכם, מיד עמדו ונטעו ועשו כן, ע"כ.

מדברי התנחומא משמע, שרק לגבי הקרשים שאלו 'מהיכן', והרי הארון המזבח והבדים גם היו מעצי שטים, ומדוע שאלו רק לגבי קרשי המשכן?

ויש לומר עפ"י מה דאיתא במסכת סוכה {מה ע"ב}: אמר חזקיה א"ר ירמיה משום רשב"י כל המצות כולן אין אדם יוצא בהן אלא דרך גדילתן, שנאמר "עצי שטים עמדים", תנ"ה עצי שטים עומדים שעומדים דרך גדילתן, ע"כ. וכיון דבעין דרך גדילתן, לא יעזור אם יבאו העצי שטים בדרך נס, דבעין דרך גדילתן, משא"כ בעשיית הארון ומזבח ובדיו לא הקפידה התורה על 'עצי שטים עומדים', ואין קפידת התורה אם יקבלום בנס¹⁷.

¹⁶ **ברוך שאמר**: לרב שיינערמאן.

¹⁷ **ברוך שאמר**: שמעתי מידי ומחונתי הרב ארי לויטן שליט"א, וכ"כ ב'משך חכמה', שרק בקרשים שהיו נפרקים בדרך היו

ממשיכה הגמרא – א"ל רבי: ויש דוגמתן בעולם הזה האם יש בעולם הזה (בין החיים) צדיקים שתפילתם נשמעת כך? **אמר ליה אליהו: איכא ישנם כאלו – ר' חייא ובניו.** כיון שנודע הדבר לרבי, **גזר רבי תעניתא** להתענות ולהתפלל. בתפילת התענית **אחתינהו** הוא הוריד לפני התיבה **לר' חייא ובניו. אמר ר' חייא: "משיב הרוח" ונשבה זיקא רוח.** **אמר "מוריד הגשם" ואתא מיטרא** ובא גשם. **כי מטא למימר** כשהגיע ר' חייא לומר **"מחיה המתים", רגש עלמא** הזדעזע העולם, והיה נראה שתחיית המתים עומדת להתרחש. **אמרי אמרו ברקיעא "מאן גלי רזיא בעלמא** מי הוא זה שגילה סודות בעולם [התחתון], וגילה לבני האדם איך אפשר להביא בתפילה את תחיית המתים?" **אמרי: "אליהו** הוא זה שגילה לרבי את כח התפילה המיוחד של ר' חייא ובניו". **אתיוהו לאליהו מחיוהו שתין פולסי דנורא** הביאו את אליהו והלקוהו ששים מלקות של אש.

א"כ למדנו מכאן, שהיכולת להביא את המשיח היה טמונה אצל רבי חייא ובניו.

לאחר הגמרא הזו, הייתי רוצה לעמוד על נק' אחת:

ר' שמעון בן לקיש, שהלך לחפש את המערה של רבי חייא והמערה נעלמה ממנו והוא נפגע מאד; אומרת הגמרא {מסכת סוכה כ, א} – **דאמר ריש לקיש: הריני כפרת רבי חייא ובניו. שבתחלה כשנשתכחה תורה מישראל עלה עזרא מבבל ויסדה, חזרה ונשתכחה עלה הלל הבבלי ויסדה, חזרה ונשתכחה עלו רבי חייא ובניו ויסדוה ...**

משמע, שר' חייא ובניו הם האנשים ש'ציקו' את התורה שיותר לא תשתכח מישראל! – ומה עשה ר' חייא שכך עלתה בידו?

אומרת הגמרא {מסכת בבא מציעא פה, ב} – כי הוו מינצו כשהיו מתנצחים זה עם זה **ר' חנינא** בר חמא **ור' חייא** על איזה ענין, **אמר ליה ר' חנינא לר' חייא: בהדי דידי קא מינצית** וכי אתי אתה מתקוטט? **ח"ו אי משתכחא** אילו נשתכחה תורה מישראל, **מהדרנא לה** הייתי מחזיר אותה **מפילפולי! אמר ליה ר' חייא לר' חנינא** בתשובה לכך, **בהדי דידי קא מינצית** וכי אתי אתה מתקוטט? **דעבדי לתורה דלא תשתכח מישראל** שאני עושה כדי שהתורה לא תשתכח מישראל כל עיקר! **מאי עבידנא** מה אני עושה? **אזלינא ושדינא כיתנא** אני הולך וזורע זרעוני פשתן **וגדילנא נישבי** ואני קולע מהפשתן שגדל רשתות ומכמורות **וציידנא טבי** ואני צד בהם צבאים¹⁸, **ומאכילנא בשריהו ליתמי** ואני מאכיל את בשרם ליתומים. **ואריכנא מגילתא** ואני מכין מגילות קלף מעורותיהם, **וכתבנא** ואני כותב חמשה חומשי תורה על מגילות אלו. **וסליקנא למתא** ואני עולה

עיניה בבקר ראיתי את עיניו נראות יפות **ולאורתא דמין כדמיקלין בנורא** ובערב היו עיניו נראות כאילו נשרפו באש. **אמרי ליה** אמרתי לו: **מאי האי** מה זה שעניך נראות כך? **ואמר לי: דאמרי ליה לאליהו** שאמרתי לו לאליהו: **אחוי לי רבנן כי סלקי למתיבתא דרקיע** הראה לי החכמים כשהם עולים לשיבה של מעלה. הוא הסכים להראות לי, אך **אמר לי, בכולהו מצית לאסתכולי בהו** בכולם תוכל להסתכל, **לבר מגוהרקא** (ספסל) **דר' חייא, דלא תסתכל ביה** שלא תסתכל בו, שאינך במעלה כה גדולה שתוכל להסתכל בו. ואם תשאל **מאי סימניהו** אלו סימנים יש כדי להבחין בין מושבו של רבי חייא למושבו של צדיקים אחרים? **בכולהו** בכל שאר המושבים של הצדיקים **אזלי מלאכי כי סלקי ונחתי** הולכים מלאכים [לעזור להם] כשהם עולים ויורדים, **לבר מגוהרקא דר' חייא** חוץ ממושבו של רבי חייא, **דמנפשיה סליק ונחית** שמעצמו עולה ויורד, ואינו זקוק לסיוע. **לא מצאי לאוקמא אנפשי** אך, לא יכולתי להעמיד את עצמי, **אסתכלי בה** והסתכלתי בו. **אתו תרי בוטיטי דנורא** באו שני ניצוצות אש, **ומחיוהו להווא גברא** והכו לאותו איש (כלומר, אותי), **וסמינהו לעיניה** וסמאו את עיניו. **למחר אזלי אשתטחי אמערתיה** הלכתי והשתטחתי על מערת קבורתו (של רבי חייא). **אמינא** אמרתי, **מתנייתא דמר מתנינא** את הבריות שבתוספתא שסידר הרב אני שונה תמיד **ואתסאי** ונתרפאתי; מעשה נוסף הנוגע לגדלותו של רבי חייא: **אליהו הוה שכיח היה רגיל לבוא במתיבתא דרבי** בשיבתו של רבי. **יומא חד, ריש ירחא הוה היה ראש חודש, נגה ליה ולא אתא אליהו** איחר ולא בא. כשבא לבסוף, **א"ל רבי: מאי טעמא נגה ליה למר** מדוע איחר הרב היום? **אמר ליה אליהו: אדאוקימנא לאברהם** עד שהערת את אברהם, **ומשינא ידיה ומצלי** ורחצתי את ידיו והתפלל, **ומגנינא ליה** והשכבתי אותו לישון בחזרה, **וכן ליצחק וכן ליעקב** כבר היה מאוחר. שאלו רבי: **ולוקמינהו בהדי הדדי** יעירו אותם ביחד, ויתפללו באותו זמן, וכך לא יצטרך אליהו להתעכב עם כל אחד ואחד מהם; השיב לו אליהו: **סברי** סבורים בשמים שיש לחוש שתקפי **ברחמי** שהאבות יתחזקו בתפילתם בבקשת רחמים על כלל ישראל, **ומייתי ליה למשיח בלא זמניה** ויביאו את המשיח לפני זמנו, לכן אין נותנים לי רשות להעיר אותם ביחד.

כשלמדנו את הגמרא הזאת בישיבה, שאלתי את המגיד שיעור, "רבי'אני לא מבין. מה פתאום אליהו הנביא צריך להסביר לרבי יהודה הנשיא איפה הוא היה – אם הוא לא הגיע, ממילא היתה לו סיבה?"!

אמר לי המגיד שיעור בשליפה, "אתה יודע מה כתוב כאן בגמרא? אם אתה תהיה פעם 'מגיד שיעור' רב/מלמד וכו' – כל תלמיד שלא יגיע, אתה תשאל אותו איפה הוא היה – ולמה? כדי שידע התלמיד שהוא חשוב בעיניך – ה'רבי'א סופר אותי' – כך יהיה לו חשק להגיע לשיעורים הבאים!"

¹⁸ **ברוך שאמר:** אינני יודע לומר מה היה הגודל של כל צבי. אבל מה שכן אני יודע, שלספר תורה צריך 62 יריעות; בספר תורה ישנם 254 עמודים שמתחלקים ל – 59 יריעות של 4 ועוד שלש שלישיות – עבור זה צריך לצוד 62 צבאים.

מהדברים האלה, נוכל לעבור ליסוד הבא מדבריו של רבינו עובדיה ספורנו;

כידוע, המשכן עמד 480 שנה – מרגע בנייתו ועד שבנו את בית המקדש. מתוך זה 39 שנים היה המשכן במדבר סיני. לאחר מכן 14 שנים בגלגל. לאחר מכן בשלה 369 שנים. לאחר מכן בנוב 13 שנים ובגבעון 40 שנים – סכ"ה 480 שנה.

משכן שעשוי מעצים ויריעות שנמצא במדבר במשך 39 שנה, מוכרח שיהיה לו איזשהו בלאי. במקדש, בכל ר"ח אדר היו משמיעים על השקלים ועל הכלאים – בשביל מה?! בדק הבית! – כל א' צריך לתרום עבור שיפוצים! לעומת זאת במשכן, לא היה צורך בשיפוצים – הכול עמד כביום הקמתו! – וזה לאחר כל המ"ב מסעות!

מי מאתנו מכיר ארון שאפשר לפרק ולהרכיב אותו ארבעים ושתים פעמים?!

זכורני שלאחר החתונה הזמנתי נגר כדי שיבנה לי ארון; אני מדבר על נגר של פעם – עם עיפרון באוזן ומסמרים בפה – לא נגר ממחשב 😊; כשהוא סיים להרכיב לי את הארון, שאלתי אותו: "תגיד, לכמה זמן יש אחריות?"

"אחריות? עד שאני מת!" 😊

אחרי כמה שנים עברתי דירה, אז קראתי לו להעביר את הארון – הכל עבר חלק – שום דלת לא התנדדה, שום ציר לא חרק וכו' – איפה יש לנו דבר כזה היום?! אם אתה קונה היום ארון, דבר ראשון רצוי לעשות את זה לאחר ל"ג בעומר 😊¹⁹

נשאלת השאלה – א"כ איך יכול להיות שלא היה שום בלאי במשכן?

כותב הספורנו – **משכן העדות**. ספר מעלות זה המשכן שבשבילים היה ראוי להיות נצחי ושלא ליפול ביד אויבים. ראשונה, שהיה משכן העדות, שהיו בו לוחות העדות. ב', אשר פקד על פי משה. ג', שהיתה עבודת הלויים ביד איתמר, כי אמנם משמרת כל חלקי המשכן ביד איתמר היתה. ד', ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה, שהיו ראשי אומני מלאכת המשכן וכליו, מיוחדים וצדיקים שבדור, ובכן שרתה שכינה במעשי ידיהם ולא נפל ביד אויבים. אבל מקדש שלמה שהיו עובדי המלאכה בו מצור, אף על פי ששרתה בו שכינה נפסדו חלקיו, והוצרך לחזק את בדי הבית ונפל בסוף הכל ביד אויבים. אבל בית שני שלא היה בו גם אחד מכל אלה התנאים לא שרתה בו שכינה ונפל ביד אויבים, כי אמנם בית שני לא היה משכן העדות, שלא היו בו

לעיר שאין בה מלמדי תינוקות ו**מקרינא חמשה ינוקי בחמשה חומשי** ואני מלמד חמשה ילדים חמשה חומשי תורה, חומש אחד לכל אחד מן הילדים, ו**מתנינא שיתא ינוקי שיתא סדרי** ואני מלמד ששה ילדים (על פה) ששה סדרי משנה, סדר אחד לכל אחד מהם. ו**אמרנא להו** ואז אני אומר להם: **עד דהדרנא ואתינא** [בינתיים] עד שאלך לעירי ואחזור שוב לכאן, **אקרו אהדדי** למדו זה את זה מקרא, ו**אתנו אהדדי** ולמדו זה את זה סדרי משנה, שכל אחד מן הילדים ילמד את חבריו את החומש או סדר המשנה שלמדתי. ו**עבדי לה לתורה דלא תשתכח מישראל** ובכך עשיתי שמובטח לתורה שלא תשתכח מישראל!

אומרת הגמרא {מסכת כתובות קג, ב} – רבינו הקדוש עמד להסתלק מן העולם וחילק את תפקידיו לחכמים. המועמד מס' 1 שהיה אמור להתמנות במקומו לראש ישיבה, היה רבי חייא והתפלאו כולם שהוא נתן את התפקיד למישהו אחר. באו ושאלו אותו לפרש הדבר, אמר להם: **ר' חייא עסוק במצות הוה תמיד, ורבי סבר לא אפגריה** לא אבטלנו מקיום המצוות (כפי שהובא לעיל) ... **והיינו דאמר רבי** וזה שאמר רבי: **כמה גדולים מעשה חייא! א"ל ר' שמעון בר רבי** לאביו (רבי): האם מעשיו של רבי חייא גדולים **אפילו ממך? א"ל רבי: אין** אכן כן...

ראש ישיבה לחמש מאות תלמידים בישיבה של רבינו הקדוש, לא שווה ל"א תלמידים שהעמיד רבי חייא, שלומדים בתורה שנכתבה מראשיתה בקדושה שלא תשתכח מהם!

נשאלת השאלה – בשביל מה עשה רבי חייא את על הפעולות האלה – לקנות רשתות, לקנות חלקת אדמה, לצוד צבאים וכו' והרי הפעולה של עשיית ספר התורה מתחילה מהעורות – בשביל מה לעשות את כל התהליך הזה?! למה הוא לא לקח בנאדם ירא שמים שיצוד עבורו את הצבאים וישחט אותם עבורו ויעבד את העורות לספר תורה – ככה הוא היה חוסך זמן יקר שיכל ללמוד בו תורה?

כותב הנצי"ב [העמק דבר, פרשת יתרו] – והרי לקדושת המגילות סגי לקנות עורות מן השוק ולעבדן לשמה. אלא משום שרצה רבי חייא להגדיל כח קדושת המגילות כדי שיהא בכוחן לפעול בלב התינוקות בשפע יתירה, על כן הואיל להקדיש פעולותיו לשם קדושה הרבה לפני השעה ההכרחית ע"פ דין, שהוא העיבוד.

בדיוק כפי שאמרנו בתחילת השיעור, עוד כשהיו לוקחים את הזהב מהגזברים היו מכוונים לשם מצוה!

ומאיפה למד רבי חייא את היסוד הזה?

אומר הנצי"ב – ולמד רבי חייא ממקרא זה שהתחילו להכין עצמם לקבלת התורה מתחילת נסיעה מרפידיים, כדי שיהיו מוכשרים יותר למעמד הנבחר הלזה.

¹⁹ **ברוך שאמר:** לפני כמה חודשים פגשתי את אותו נגר. שמחתי לראות שהוא עדיין בחיים 😊 – "אתה עוד יכול לעבור", הוא אמר לי, "כל עוד אני לא עובר לעולם שכולו טוב – אתה יכול לעבור" 😊

הוא, שמא ישכור פועלים ונמצאתי מפסידו, מהר ואמור לו, לא אתה תבנה הבית.

אם ככה, נגלה אליו הקב"ה באמצע הלילה, מה שהוא לא עושה לאף אחד – ולמה??? – אמר הקב"ה לנתן הנביא – ברגע שיפציע השחר, תרוץ אל דוד ותאמר לו "אתה לא בונה את הבית", כי אם תחכה אחרי תפילת ותיקין, כבר יהיו בשטח חמישים פועלים, יתחילו למדוד ולשים קורות – אני מכיר את דוד – ברגע שהוא מעלה משהו במחשבתו בערב, למחרת זה כבר עובר לביצוע!

אומר הנביא בספר מלכים א' {פרק ה, ט"ו – כ"א}: וַיִּשְׁלַח חִירָם מֶלֶךְ צוּר אֶת עֲבָדָיו אֶל שְׁלֹמֹה כִּי שָׁמַע כִּי אֹתוֹ מִשְׁחֹו לְמֶלֶךְ תַּחַת אָבִיהוּ כִּי אֶהֱבֶה הִיָּה חִירָם לְדָוִד כָּל הַיָּמִים: וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶל חִירָם לֵאמֹר: אֲתָה יָדַעְתָּ אֶת דָּוִד אָבִי כִּי לֹא יָכֹל לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם ה' אֱלֹהָיו מִפְּנֵי הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר סָבְבוּהוּ עַד תָּת ה' אֲתָם תַּחַת כְּפֹת רִגְלֵי: וְעַתָּה הֵנִיחַ ה' אֱלֹהֵי לִי מִסְבִּיב אֵין שָׁטָן וְאֵין פָּגַע רָע: וְהִנְנִי אֹמֵר לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם ה' אֱלֹהֵי כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֶל דָּוִד אָבִי לֵאמֹר בֶּנָה אֲשֶׁר אֲתָן תַּחְתֶּיךָ עַל כִּסְאֶךָ הוּא יִבְנֶה הַבַּיִת לְשֵׁמִי;

בא המלבי"ם ושם לב שמופיע כאן ג' פעמים "לשם ה'" – והשאלה שנשאלת היא – למה? וכי רק שלמה המלך יכל לבנות את הבית לשם ה'?

כותב **המלבי"ם** – כי באשר עיקר המצוה הזאת אינה הבנין עצמו רק אם יבנו הבית יהיה לשם ה' בלבד, מבלי שום פניה חיצונית שיכונו להשיג על ידו איזה כבוד או תועלת לעצמם, וכמו שדייק פה שמ"ש ג' פעמים 'לשם ה' אלקיו', 'לשם ה' אלקי', 'לשמי', וידוע שקשה מאד על טבע האדם לעשות דבר שמצפה ממנו ריוח גדול ותועלת, ולא יפנה כלל להנאת עצמו רק יעשהו לשם ה'²¹, וכבר הובטח דוד ע"י נתן שע"י בנין הבית ימצאו מנוחה מן האויבים, כמ"ש בברכות {דף ז:} **כל הקובע מקום לתפלתו אויביו נופלים תחתיו, שנאמר** {ש"ב ז, י} **וְשִׁמְתִי מְקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וְנִסְתַּעַתִּיו וְשָׁכַן תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגַּז עוֹד וְלֹא יִסִּיפוּ בְנֵי עוֹלָה לְעֹנֹתוֹ כְּאֲשֶׁר בְּרָאשׁוֹנָה**. ע"כ. שהבטיח לו שאחרי שיבנה הבית ימצאו מנוחה מאויביהם, וא"כ היה נמנע שיבנה דוד הבית בכוונה נקיה לשם ה' בלבד, באשר היה מצפה ג"כ התועלת שימצא ממנו לנוח מאויביו

²¹ **ברוך שאמר:** פירוש, מאד קשה שלא לחשוב על הנאה היוצאת מדבר קשה שעשית – לדוגמא, ביום כיפורים כולנו צמים – למה אתה צם?! "מה פירוש 'למה' – הקב"ה ציוה לצום אז צמים!"; הרבה יותר קשה 'לאכול לשם שמים' – בליל שבת אתה יושב בשולחן עם כל המטעמים ואומר לעצמך "לכבוד שבת קודש!"; כשאתה לוקח את החלה החמה וטובל אותה ברוטב של הדג – כמה זה לכבוד עצמך וכמה זה לכבוד שבת קודש?! 😊; א"כ הרבה יותר קשה לאכול לשם שמים מאשר לצום לשם שמים – וזה מה שאומר לנו **המלבי"ם**, הרבה יותר קשה לבנות בית מקדש שיש לך ממנו טובת הנאה, שיהיה כול כולו לשם שמים.

לוחות העדות, ולא פוקד כי אם על פי כורש ולא היו שם בני לוי, כמו שהעיד עזרא באמרו ואבינה בעם ובכהנים, ומבני לוי לא מצאתי שם ומן המתעסקים בבנינו היו צידונים וצורים, כמבואר בספר עזרא.

כותב התנא דבי אליהו {פרק כה} – ומפני מה נטמן המשכן עד היום הזה? מפני שעשעוה כשרים בנדבת ליבם.

כל היריעות והקרשים והאדנים והבריחים שהיו במשכן, הכל נכנס במחילות שתחת בית המקדש, וכשיבוא משיח צדקנו ב"ב ויבנה בית המקדש, יראה לנו הקב"ה את כל הפריטים הללו ונראה כיצד הכל נשאר קיים ללא שום בלאי – כי דבר שנעשה בקדושה מראשיתו, נשאר קיים לעולם!

לאחר הדברים האלה, נוכל לעמוד על נק' נוספת:

אומרת הגמרא {מסכת סנהדרין כ, ב} – ג' מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ: להעמיד להם מלך ולהכרית זרעו של עמלק ולבנות להם בית הבחירה.

המלך הראשון היה שאול המלך, שמונה ע"י שמואל הנביא לאחר שביקשו ישראל מלך עליהם. אבל שאול לא מכרית את זרעו של עמלק ולכן דחה אותו הקב"ה מן המלוכה ומינה את דוד המלך במקומו. כעת בארץ יושבים שבעה עממים – שבעה כוחות של טומאה, ועד שלא מנצחים אותם, א"א לבנות את בית המקדש, כמ"ש {דברים יב, י} **וְהֵנִיחַ לָכֶם מֶלֶךְ אֵיבֵיכֶם מִסְבִּיב וְיִשְׁבְּתֶם בְּטָח: וְיֹאֵה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֵיכֶם בּוֹ לִשְׁכֹּן שְׁמוֹ שָׁם** – וכך היה. דוד המלך מכניע את כל האויבים, ואז הוא קורא לנתן הנביא;

אומר הנביא: {שמואל ב' ז, א} **וְיֹהִי כִי יֹשֵׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ וְהָיָה הֵנִיחַ לוֹ מִסְבִּיב מֶלֶךְ אֵיבָיו: {ב} וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל נָתָן הַנְּבִיא רְאֵה נָא אֲנִי יוֹשֵׁב בְּבֵית אֲרָזִים וְאֲרוֹן הָאֱלֹהִים יֹשֵׁב בְּתוֹךְ הָיְרִיעָה; אומר דוד המלך לנתן הנביא: "ראית מה הולך? אני יושב בתוך ארמון, והקב"ה יושב בתוך משכן שהתקרה שלו עשויה מיריעות עיזים – זה נראה לך נורמלי?!": {ג} **וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל הַמֶּלֶךְ כָּל אֲשֶׁר בִּלְבָבְךָ לַעֲשֹׂה כִּי ה' עִמָּךְ** נתן הנביא לא שואל את הקב"ה; אם אמרת – "ברכה והצלחה": {ד} **וְיֹהִי בְלִילָה הַהוּא וְיֹהִי דְבַר ה' אֶל נָתָן לֵאמֹר: {ה} לָךְ וְאִמְרַתְּ אֶל עֲבָדֶיךָ אֶל דָּוִד כֹּה אָמַר ה' הַאֲתָה תִּבְנֶה לִי בַיִת לְשִׁבְתִּי...****

נשאלת השאלה – 'וְיֹהִי בְלִילָה' – ממתני הקב"ה מתגלה לנביא ישראל בלילה, הרי רק לנביאי אומות העולם מתגלה הקב"ה בלילה²⁰?

אומר רש"י – ויהי בלילה ההוא. אמר רבי חנינא בר פפא: אמר לו הקב"ה לנתן, האדם הזה שאני משלחך אצלו, מהיר

²⁰ **ברוך שאמר:** שהרי בלעם הרשע התגלה הקב"ה בלילה.

אומר הקב"ה ליעקב אבינו בפרשת וישלח: {לה, א} **"קום עלה בית אל ושב שם ועשה שם מזבח וגו'";**

אומר המשך חכמה – לא מצאנו בשום אדם שיצוהו השם יתברך לעשות מזבח לבד יעקב בפעם הזה. והנראה משום דאמרו (ישעיה סא, ח): "שונא גזל בעולה", "והבאתם לה" את הגזול וכו' הירצך", ויעקב חשש שמא יש בידו גזל משלל שכם. לכן הודיעו הקב"ה שלא ישים לבו, שאין בהם חשש גזל כלום.

ומאיפה לנו הראיה שיעקב אבינו היה זהיר מן הגזל?

אומרת התורה: {לב, כה} **וַיֵּתֶר יַעֲקֹב לְבָדּוֹ** וגו' – מה קרה שהוא נישאר לבד?

אומר רש"י – **ויותר יעקב**. שכח פכים קטנים וחזר עליהם.

אומרת הגמרא {מסכת חולין צא, א} – {בראשית לב-כה} **ויותר יעקב לבדו**. אמר רבי אלעזר: שנשתייר על פכין קטנים, מכאן לצדיקים שחביב עליהם ממונם יותר מגופם וכל כך למה? לפי שאין פושטין ידיהן בגזל.

גזל לא חייב להיות דוקא בממון. גם אם אתה חוסם מישהו שנמצא במונית – גם זה גזל, כי אתה החלטת לדבר עם פלוני שעבר ברחוב, ובינתיים להוא שבמונית דופק המונה; עוד דוגמא, הלכת לקנות פיצוחים לשבת, נכנסת לחנות והחלטת 'לזכות' את בעל החנות ב'סעודת אמנים' 😊 – אתה לוקח מכל הבא ליד ומתחיל לברך – מי נתן לך רשות לאכול?! – באת לקנות 200 גרם גרעינים שחורים ואתה אוכל על הדרך 400 גרם קשיו! 😊

אומרים חז"ל "ילקוט המכירי, מזמור כ"ד" – **נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשי ולא נשבע למרמה**. נקי כפים זה יעקב, שנאמר {בראשית לא, לט} **אֲנִי אֶחָטְאָה**; ובר לבב. זה יעקב, שנאמר {שם לז} **כִּי מִשְׁשֶׁת אֶת כָּל כְּלִי מִה מְצֹאת מִכָּל כְּלִי בֵיתְךָ שִׁים כֹּה נִגְדָה אֲחִי וְאֶחָיִךְ וְיֹאכִיחוּ בֵּין שְׁנֵינוּ**.

אדם נמצא בבית חותנו במשך 20 שנה – אפילו מחט לא לקח ממנו 'בטעות'; אדם נוסע לסוף שבוע במלון – 'בלי כוונה' נכנסים לו לתיק 12 מגבות ☺

לפני שבועיים הבת שלי היתה אצלי בשבת. במוצאי שבת אני מחפש את הטלפון שלי ולא מוצא – כבר התחלתי לחשוש מהאזנות סתר 😊 אמרתי לעצמי, מה נעשה – כפרת עוונות. אלך מחר לחנות לקנות חדש. באחת בלילה מתקשרת אלי הבת ושואלת אותי: "אבא, אתה מחפש את הטלפון?!"

"כבר לא", אמרתי לה 😊

מסתבר שהנכד שיהיה בריא שם את הטלפון בתוך העגלה – ועליו את כל הסיפורים לשבת עם הילקוט. אמרתי לה: "אם מתקשרים בעלי חובות, תעני להם ותגידי שאת

סביב שתו עליו כל היום. רק שלמה, שבלא זה היה שלום בימיו, והובטח ע"י נתן שיהיה איש מנוחה, היה נקל לו לבנות הבית בכוונה שלמה מיוחדת לשם ה' מבלי שום פניה חיצונית, וז"ש **"אֵתָהּ יָדַעְתָּ אֶת דָּוִד אָבִי כִּי לֹא יָכַל לִבְנוֹת בֵּית לַשֵּׁם ה' אֱלֹהָיו"**, ר"ל שלא היה יכול לבנותו בכוונה לשם ה' בלבד מבלי פניה חיצונית, מפני המלחמות אשר סבבוהו, והיה עולה בלבו בהכרח ג"כ תועלת עצמו, שבונה הבית מפני המלחמה, למצוא מנוחה מאויביו.

לא מזמן הייתי בשמחה בשבת. התיישבתי ליד יהודי והתחילו להגיש אוכל. המלצר ניגש אליו ושאל אותו: "מה כבודו רוצה?"

"מכל דבר בבקשה" 😊, אז המלצר שם לו שניצל, פרגיות ובקר עם אורז ואפונה עם גזר. הוא מתחיל לאכול ואז אני שומע אותו אומר בלחש: "לשם קדושת השבת ולא להנאת גופי" 😊 הסתכלתי בחצי עין לעבר הצלחת שלו כדי לראות האם הוא באמת התכוון לשם קדושת השבת – לאחר שתיים וחצי דק', הלכה השבת עם הנאת הגוף! 😊😊😊²²

א"כ אומר לנו המלבי"ם, אם חסר במשהו – ולו הקטן ביותר – במלאכת המקדש שתהיה לשם שמים, בית המקדש לא יכול להיבנות!

לאחר הדברים האלה, נוכל לעמוד על דבר נפלא:

פרשת משפטים קודמת לפרשת תרומה; קודם כל אומרת התורה בפרשת יתרו: {כ, כב} **וְאִם מִזְבֵּחַ אֲבִיבִים תַּעֲשֶׂה לִּי לֹא תִבְנֶה אֶתֶּקֶן גָּזִית** וגו' – באה פרשת משפטים ורק לאחריה פרשת תרומה – {כה, ג} **זֹאת תְּרֹמַת אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֹתָם** וגו'.

נשאלת השאלה – ולמה היתה צריכה להיות פרשת משפטים בין שתי הפרשיות הללו?

אומר האזנים לתורה – **ואלה המשפטים**. לעיל כתיב: "מזבח אדמה תעשה לי ... ואם מזבח אבנים", ובפרשה הבאה: "ויקחו לי תרומה ... זהב וכסף ונחשת", ולמה הפסיק באמצע בנין בית ה' במשפטים? – מפני שהקב"ה שונא גזל בעולה, ולפיכך אחרי שהזכיר מזבח של אדמה ואבנים המצויים לאדם בכ"מ, ואין להם כמעט ערך ושווי, טרם שצוה על תרומת זהב וכסף, הזהיר את בני' על המשפטים, שכ"א ואחד ידקדק בכספו וזהבו אם 'כשרים' המה ע"פ דין התורה, ורק אז יתן מהם לבנין בית ה'.

וזה מה שאומר לנו הנביא מלאכי: {א, יג} **וּבְבִאתְכֶם גָּזֹל וְאֶת הַפֶּסֶח וְאֶת הַחֹלֶה וּבְבִאתְכֶם אֶת הַמִּנְחָה הָאֲרָצָה אוֹתָהּ מִיָּדְכֶם אָמַר ה'.** וכן אומרת התורה בפרשת ויקרא: {ויקרא א, ב} **אֲדָם כִּי יִקְרִיב מִקֶּרְבָּן לַה' וּפִירֶשׁ: "אֲדָם**. למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל, שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל."

²² **ברוך שאמר:** נראה לי שבאותה שבת נכנסו בו כמה נשמות

יתירות 😊

{שם ד} וַיָּבֹא וַיַּגֵּד לְאֲדֹנָיו לְאֹמֶר כְּזָאת וְכְזָאת דְּבַרְהָ הַנֶּעֱרָה אֲשֶׁר מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: {ה} וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ אֲרָם לֹךְ בָּא וְאֶשְׁלַחָה סֹפֵר אֶל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיִּלְךָ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ עֶשֶׂר כִּכָּרֵי כֶסֶף וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים זָהָב וְעֶשֶׂר חֲלִיפוֹת בָּגָדִים; אֹמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ – "אֲנִי אֶשְׁלַח עִכְשָׁיו מִכְתָּב לַמֶּלֶךְ יִשְׂרָאֵל [יְהוֹרָם בֶּן אַחָב], עִם קִצַּת דּוֹלָרִים בַּפְּנִים, וְהִכְלִי יִהְיֶה בְּסֹדֶר!": {ו} וַיָּבֹא הַסֹּפֵר אֶל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְאֹמֶר וַעֲתָה כְּבֹא הַסֹּפֵר הַזֶּה אֵלֶיךָ הִנֵּה שְׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ אֶת נַעֲמָן עַבְדִּי וְאֶסְפְּתוֹ מִצָּרְעָתוֹ – מֶלֶךְ אֲרָם שֹׁלַח אֶת הַמִּכְתָּב וְבוֹ הוּא מִבְּקֵשׁ מִיְהוֹרָם בֶּן אַחָב שִׁירְפָא אֶת נַעֲמָן מִצָּרְעָתוֹ: {ז} וַיְהִי כִּקְרָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת הַסֹּפֵר וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֲנִי לְהַמִּית וּלְהַחְיֹת כִּי זֶה שְׁלַח אֵלַי לְאַסֹּף אִישׁ מִצָּרְעָתוֹ כִּי אֶךְ דָּעוּ נָא וְרָאוּ כִּי מִתְאַנֶּה הוּא לִי – "תִּדְעוּ לָכֵן", אֹמֶר יְהוֹרָם, "הוּא שְׁלַח אֶת הַמִּכְתָּב כִּי הוּא רֹצֵה לִפְתּוֹחַ בְּמַלְחָמָה – אֵין לוֹ שׁוֹם כְּוֹנֵה אַחֲרָת! הוּא יוֹדֵעַ שְׁאֵין לֹא יוֹדֵעַ לִרְפָא צָרַעַת, וְהוּא יוֹדֵעַ שְׁאֵין לֹא יוֹדֵעַ לְהַחְיֹת מֵתִים": {ח} וַיְהִי כִשְׁמַע אֱלִישֶׁעַ אִישׁ הָאֱלֹהִים כִּי קָרַע מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת בְּגָדָיו וַיִּשְׁלַח אֶל הַמֶּלֶךְ לְאֹמֶר לָמָּה קָרַעְתָּ בְּגָדֶיךָ יָבֵא נָא אֵלַי וַיִּדַּע כִּי יֵשׁ נְבִיא בְּיִשְׂרָאֵל – שׁוֹמֵעַ אֱלִישֶׁעַ עַל קְרִיעַת הַבְּגָדִים וְשׁוֹלַח לוֹ הוֹדָעָה: "אֲדוֹנִי, לָמָּה קָרַעְתָּ אֶת הַבְּגָדִים, לֹא חָבַל?! תִּשְׁלַח אֹתוֹ אֵלַי, אֲנִי אֲרַפָּא אֹתוֹ מִהַצָּרַעַת! מָה אַתָּה בֹּלְחֵץ?!"

לְבַסּוֹף, שׁוֹלַח מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לַמֶּלֶךְ אֲרָם אִגְרַת בַּחֲזָרָה – "אַתָּה יָכוֹל לְשַׁלּוֹחַ אֹתוֹ, הַנְּבִיא מוֹכֵן לְטַפֵּל בּוֹ"

אֹמֶר הַנְּבִיא: {שם ט} וַיָּבֹא נַעֲמָן [בְּסוֹסוֹ כְּתִיב] בְּסוֹסָיו וּבָרָכְבוֹ וַיַּעֲמֵד פֶּתַח הַבַּיִת לְאֱלִישֶׁעַ;

נִשְׁאַלְתָּ הַשְּׁאֵלָה – לָמָּה הַמִּילָה "בְּסוֹסָיו" כְּתוּבָה בְּכְתִיב חֶסֶד?

אֹמֶר הַיְּרוּשָׁלַּמִּי {מִסְכַּת סְנֵהֲדִין פ"ה ב'} – אֶת מוֹצֵא, בִּשְׁעָה שְׁבַע נַעֲמָן שָׁר צָבָא מֶלֶךְ אֲרָם אֶצֶל אֱלִישֶׁעַ בָּא אֵלָיו בְּסוֹסוֹ וּבִרְכָבוֹ. אָמַר ר' יוֹחָנָן: בְּסוֹסוֹ כְּתִיב. בָּעָא מִיתָן לִיָּה רָצָה לִתֵּן לְאֱלִישֶׁעַ דָּהָב וְכֶסֶף אֶסְטָלוֹן מִיָּנִי תַכְשִׁיטִים וְלִבּוֹשִׁין אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמִרְגְּלוֹת²³, וְלֹא קִיבֵּל עָלָיו וְאֱלִישֶׁעַ לֹא קִבֵּל מִמֶּנּוּ הַדָּא הוּא דְּכְתִיב {מ"ב ה'} וַיִּפְצַר בּוֹ לִקְחַת וַיִּמָּאן.

מִגִּיעַ נַעֲמָן לִפְתַּח בֵּיתוֹ שֶׁל אֱלִישֶׁעַ; הוּא הִיָּה בְּטוֹחַ שְׁמִכִּינִים לוֹ קִבְּלַת פָּנִים מִמַּלְכֻתִּית – עִם שְׁטִיחַ אָדוֹם וְחֻצוֹצְרוֹת – אֲבֵל הוּא רֹאֵה שֶׁלֹּא עָשׂוּ שׁוֹם דְּבַר; אֵף אֶחָד לֹא מַחְכֶּה לוֹ, וְאֵף יוֹתֵר מִזֶּה, אֱלִישֶׁעַ אֵפִילוֹ לֹא יוֹצֵא לִקְבֹּל אֶת פָּנָיו; אֹמֶר הַנְּבִיא: {שם י} וַיִּשְׁלַח אֵלָיו אֱלִישֶׁעַ מֶלֶאֶךְ לְאֹמֶר הֲלוֹךְ וְרַחֲצֵת שִׁבְעַת פְּעָמִים בִּירְדֵּן וְיֵשֶׁב בְּשָׂרְךָ לֶךְ וְטָהָר – "תְּגִידוּ לוֹ שִׁילָךְ לְרַחוּץ בִּירְדֵּן – יִטְבֹּל שִׁבְעַת פְּעָמִים וְיִטְהָר".

מִשְׁלֵמַת! 😊 – כָּאן בְּשַׁבַּת אַחַת הַלֵּךְ הַטְּלָפוֹן – אֶצֶל יַעֲקֹב אֲבִינוֹ – 20 שָׁנָה בְּבֵית לֵבָן, אֵפִילוֹ מַחֲט לֹא נִכְנסָה לוֹ לְמַזְזוּדוֹת בְּטַעוֹת!

לְאַחֵר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, נוֹכַל לַעֲבוֹר לְדַבְּרֵינוּ שֶׁל בַּעַל הַטּוֹרִים בְּפִרְשָׁה, וּמֵהֶם נִגִּיעַ לִיסוֹד לִפְלֵא בְּיוֹתֵר:

אֹמֶרֶת הַתּוֹרָה: {כח, ו} וַעֲשׂוּ אֶת הָאֶפֶד זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן תּוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מִשְׁזָר מַעֲשֶׂה חֹשֶׁב: {ז} שְׁתֵּי כְּתֵפֶת חֲבֵרַת יְהִיָּה לוֹ אֶל שְׁנֵי קְצוֹתָיו וְחֶבֶר;

כּוֹתֵב בַּעַל הַטּוֹרִים – אֵל שֵׁנִי. ג' הֵכָא וְאִידֵךְ "לֵךְ לֵאדָּת אֲשֶׁר יָבֵא אֵל שֵׁנִי בְּנִיךְ בְּעֵלִי וְיִצֵּר כִּכָּרִים וְגו', וְיִתֵּן אֵל שֵׁנִי נַעֲרִיו בְּנַעֲמָן. בְּנֵי עָלִי הֵיוּ מִבְּזִין הַכְּהוֹנֵה שֶׁנֶּאֱמַר בֵּה אֵל שֵׁנִי, לִכְךָ נַעֲשׂוּ וְנִהְרָגוּ. אֲבֵל נַעֲמָן הִיָּה מַכְבֵּדָה שֶׁבִּיקֵשׁ אֲדָמָה לַעֲשׂוֹת מִזְבֵּחַ נִתְקָרֵב תַּחַת כִּנְפֵי הַשְּׂכִינָה וּמִבְּנֵי בְּנֵי לְמַדּוֹ תּוֹרָה בְּרַבִּים.

נַעֲמָן הִיָּה שָׂר צָבָא שֶׁל מֶלֶךְ אֲרָם. הִיתָה מַלְחָמָה עִם אַחָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, וּבְמַלְחָמָה הַזֹּאת אֲדוֹן נַעֲמָן מִשָּׁךְ אֶת הַקֶּשֶׁת לְתוֹמּוֹ – מִבְּלִי שֶׁהוּא הַתְּכוּוֹן בְּכֻלּוֹ, וּפָגַע בְּדִיוֹק בְּלֵב שֶׁל אַחָב וְהָרַג אֹתוֹ!

הִרִימוּ אוֹתוֹ עַל הַכְּתִפִּיִּים וְהִלְכוּ אִתּוֹ בְּכָל הָעִיר – "שִׁיחַקְתָּ אוֹתָהּ! אֵיךְ הָרַגְתָּ אוֹתוֹ – בּוֹל פְּגִיעָה!" – כּוֹלֵם הִרִימוּ לוֹ אֶת הָאֵגוֹ, וּמִהֶגָּאוֹהֶם שֶׁהִיתָה לוֹ, הוּא קִיבֵּל צָרַעַת;

אֹמֶרֶת הַגִּמְרָא {מִסְכַּת עֵרְכִין טז, א} – א"ר יוֹחָנָן: עַל שְׁבַעַת דְּבָרִים נִגְעִים בָּאֵין עַל לִשׁוֹן הָרַע וְעַל שְׁפִיכוֹת דָּמִים וְעַל שְׁבֻעַת שׁוֹא וְעַל גִּילּוֹי עֲרִיּוֹת וְעַל גְּסוֹת הָרוּחַ וְעַל הַגְּזֵל וְעַל צָרוֹת הָעֵין.

נַעֲמָן מִקְבֵּל צָרַעַת, וְכִידּוּעַ, צָרַעַת זֶה דְּבַר מִגֵּרָד מֵאֵד; הוּא יוֹשֵׁב בִּישִׁיבוֹת מִטְכ"ל – מִתְגַּרֵּד, יוֹשֵׁב בִּישִׁיבוֹת מִמְשָׁלָה – מִתְגַּרֵּד וְכו'. לִקְחוּ אוֹתוֹ לְטוֹבֵי הָרופָאִים – א' אָמַר לוֹ "תִּמְרַח דְּבַשׁ דְּבוֹרִים", הַשְּׁנִי אָמַר לוֹ "תִּמְרַח בִּי פֶּאנְטֵן", הַשְּׁלִישִׁי אָמַר לוֹ "תִּמְרַח טַבַּעֲקוֹטָן" – כָּל א' נִיסָה לְהַכְנִיס לוֹ מִשְׁהוּ, אֲבֵל שׁוֹם דְּבַר לֹא עָזַר לוֹ – לְהִיפֵךְ, זֶה רַק הָרַע אֶת מַצְבּוֹ;

אֹמֶר הַנְּבִיא: {מ"ב ה, א} וַנַּעֲמָן שָׂר צָבָא מֶלֶךְ אֲרָם הִיָּה אִישׁ גָּדוֹל לִפְנֵי אֲדֹנָיו וְנִשְׂא פָּנִים כִּי בּוֹ נִתֵּן ה' תְּשׁוּעָה לְאַרְם וְהָאִישׁ הִיָּה גִבּוֹר חֵיל מִצָּרַע: {ב} וְאַרְם יָצָאוּ גְּדוּדִים וַיֵּשְׁבוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נַעֲרָה קִטְנָה וַתְּהִי לִפְנֵי אִשְׁתּוֹ נַעֲמָן – אֲרָם יָצָאוּ לִכְבוֹשׁ וּלְקַח נַעֲרָה... אֹמֶרִים חֲז"ל, שֶׁהִיא הִיתָה קִטְנָה, מַעִיר שֶׁנִּקְרָאת 'נַעֲרָה': {ג} וַתֹּאמֶר אֶל גְּבֵרְתָּהּ אַחֲלִי אֲדֹנִי לִפְנֵי הַנְּבִיא אֲשֶׁר בְּשִׁמְרוֹן אֲזִי אֶסָּף אֹתוֹ מִצָּרְעָתוֹ – אֹמֶרֶת הַנַּעֲרָה לְאִשְׁתּוֹ נַעֲמָן – "אַתָּה רֹצֵה יְשׁוּעָה לְבַעֲלֶךָ שִׁיפְסִיק לְהַתְּגַרֵּד עַל הַקִּירוֹת?! אִם הוּא יֵלֵךְ לְנִבְיָא בְּשׁוֹמְרוֹן, וְיִתְחַנֵּן לִפְנָיו – [מִלִּשׁוֹן "אַחֲלִי אֲדֹנִי"] – הַנְּבִיא יִמָּצֵא לוֹ יְשׁוּעָה!"

מִגִּיעַ נַעֲמָן לְבֵיתוֹ, וְאִשְׁתּוֹ מִסְפֶּרֶת לוֹ שֶׁהִשְׁבִּיָּה סִיפְרָה לָּהּ, שְׁבָאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יֵשׁ נְבִיא שֶׁמִּרְפָּא מִצָּרַעַת – "אַתָּה צָרִיךְ לְהַתְּחַנֵּן, וְהוּא יָכוֹל לִרְפָּאוֹת";

²³ בְּרוּךְ שֶׁאֵמַר: אָמַר נַעֲמָן: "אֲנִי מוֹכֵן לִתֵּן אֶת כָּל מָה שִׁישׁ לִי, וּלְחַזֹּר הַבֵּיתָה רַק עִם הַסּוֹס אֶחָד, תִּמְוֹרֶת זֶה שֶׁהוּא יִרְפָּא אוֹתִי!"

נעמן משתכנע והולך לטבול בירדן – {שם יד} **וַיֵּרֶד וַיִּטְבֹּל בִּירְדָן שִׁבְעַת פְּעָמִים**²⁴ **כְּדִבְרֵי אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֵּשֶׁב בְּשָׂרָו כְּבָשָׂר נָעַר קָטָן וַיִּטְהַר ...** הוא חוזר בחזרה אל אלישע הנביא – {שם טו} **וַיֵּשֶׁב אֶל אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא וְכָל מִחְנֵהוּ ...** והרי הוא כבר הבטיח, שהוא מוכן לחזור רק עם הסוס – **וַיָּבֹא וַיַּעֲמֵד לִפְנָיו** – עכשיו כבר מסכימים לו להיכנס לנביא; הוא נכנס ונעמד מול אלישע, ואומר לו: **הִנֵּה נָא יַדְעָתִי כִּי אֵין אֱלֹהִים בְּכָל הָאָרֶץ כִּי אִם בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה קָח נָא בְּרָכָה מֵאֵת עַבְדְּךָ** – "אני רוצה עכשיו לשלם לך על מה שעשית איתי" – {טז} **וַיֹּאמֶר חִי ה' אֲשֶׁר עֲמַדְתִּי לִפְנָיו אִם אֶקַּח וַיִּפְצֹר בּוֹ לַקַּחַת וַיִּמָּאן** – ואז מבקש נעמן מאלישע לקחת אדמה מארץ ישראל – הוא רוצה להקים מזבח בארם, וכאן הוא מקבל על עצמו להיות גר תושב²⁵ ואז מבטיח לו נעמן: {יז} **וַיֹּאמֶר נְעָמָן וְלֹא יֵתֵן נָא לְעַבְדְּךָ מִשָּׂא צֶמֶד פָּרָדִים אֲדָמָה כִּי לֹא יַעֲשֶׂה עוֹד עַבְדְּךָ עֲלֵה וְזַבַּח לָאֱלֹהִים אֲחֵרִים כִּי אִם לַה'.**

נשאלת השאלה – וכי בדמשק אין אדמה, בשביל מה הוא צריך לקחת אדמה מארץ ישראל?

כותב המשבצות זהב – ורעיון יקר כתב רמ"ד וואלי זצ"ל, שבתחילה לא ידע נעמן להעריך ערכה של ארץ ישראל, ולכן אמר "הלא טוב אמנה ופרפר נהרות דמשק מכל מימי ישראל", אבל אחרי שהתרפא מצרעתו הבין שסגולת המים היו כיון שהיו מים מנהרות ארץ ישראל, ולכן ביקש לקחת עמו מאדמת ארץ ישראל כדי לבנות עליה מזבח לה'.

והנה כאן חזינו שיש חשיבות לעפר עצמו, שנעמן ביקש לקחת מאדמת ארץ ישראל כדי לבנות מזבח לה' בארצו. וכן רואים מהפסוק "כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו", וחשיבות זו היא גם על העפר עצמו, ולכן לקחו עמם בגלותם אבנים ועפר מארץ ישראל, ובנו אתם את הבית כנישתא דשף וייתב בנהרדעא, כמבואר בדברי רש"י {מגילה כט ע"א}. וברמ"א {יו"ד סי' שס"ג} הובא שנוהגים לקחת מעפר ארץ ישראל להניח בארון הנפטרים בחו"ל, לקיים "וכפר אדמתו עמו", ומקורו ממדרש תנחומא ויחי'.

כותב הרד"ק – **אדמה**. לעשות מזבח בארצו וכי לא היה יכול הוא לקחתה בלא רשות? אלא אמר שלא יעשה המזבח לה' בגזלה, אם לא מרצון הנביא והמלך.

אומר לנו בעל הטורים, תדע לך שנאמר ג' פעמים המילה 'שני' – א' לגבי הכהנים כאן בפרשה, הב' לשני בני עלי שמתו, והג' לנעמן שכיבד את הקב"ה – שביקש אדמה מארץ ישראל לעשות מזבח לה' ובזה להתקרב תחת כנפי השכינה, ולכן זכה ומבני בניו למדו תורה ברבים!

נעמן נפגע עד עמקי נשמתו! הוא מגיע לביתו של אלישע – אפילו שלט על הדלת 'ברוך בואך לשלום' אין! – הוא נכנס פנימה – "אדוני, אני שר צבא מלך ארם"

"נעים מאוד, מה אתה רוצה???"

"שלחו אותי אל הנביא שירפא אותי מצרעתי" – יוצא אליו המשב"ק [לא כתוב מי זה היה] ואומר לו: "תשמע אדוני, הוא אמר שתלך לרחוץ בירדן"; נעמן מזועזע כולו – אפילו השגריר הטורקי לא עבר כזאת השפלה בזמנו 😊 – מה הוא עושה?

אומר הנביא: {שם יא} **וַיִּקְצֹץ נְעָמָן וַיֵּלֶךְ וַיֹּאמֶר הִנֵּה אֲמַרְתִּי אֵלַי יֵצֵא יְצֹא וְעַמֵּד וְקָרָא בְּשֵׁם ה' אֱלֹהָיו וְהִנִּיף יָדָיו אֶל הַמָּקוֹם וְאָסַף הַמַּצְרַע** – "הייתי בטוח שהנביא יצא החוצה, ישים עליי את היד ויברך: "אל נא רפא נא לו" – יברך אותי באריכות ימים ושלום על ישראל! אבל הוא אפילו לא יוצא לראות אותי, אלא שולח שליח שאומר לי 'ללכת לטבול בירדן' – חסר לי נהרות בדמשק! – {שם יב} **הֲלֹא טוֹב אֲמָנָה וּפְרָפֶר נְהָרוֹת דְּמֶשֶׁק מִכָּל מִימֵי יִשְׂרָאֵל הֲלֹא אֲרֻחֵץ בָּהֶם וְטָהַרְתִּי** – "יש לי שם את אֲמָנָה וּפְרָפֶר! הוא חושב שקיבלתי צרעת, כי אני לא מתרחץ?!" – **וַיִּפֹּן וַיֵּלֶךְ בַּחֲמָה** – הולך משם נעמן בכעס גדול – כזאת השפלה, מעולם הוא לא עבר!

באים העבדים שלו ומנסים להרגיע אותו – {שם יג} **וַיִּגְשׁוּ עַבְדָּיו וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ אֲבִי דָבָר גָּדוֹל הִנְבִּיא דָבָר אֵלֶיךָ הֲלֹא תַעֲשֶׂה וְאָף כִּי אָמַר אֵלֶיךָ רָחֵץ וְטָהַר**; הם עשו לו קל וחומר – "אדון נעמן, בוא ותחשוב רגע... נגיד שהוא היה מכניס אותך לביתו – היה מסתכל ואומר לך: "תפשיל בבקשה את השרוול" – אז הוא היה רואה את הצרעת ונבהל – "תשמע, זאת הצרעת הכי חמורה שראיתי בחיים שלי – ה' ירחם!", אז היית שואל אותו: "תגיד, יש לזה תרופה?!", ואז הוא היה אומר לך: "כן. אבל בשביל זה את צריך לנסוע לטיבת – לטפס על הר שגובהו 7000 ק"מ – על ההר הזה יש חֲמָצוּצִים צהובים שגדלים רק בתקופה של בין ינואר לפברואר; אתה צריך לקטוף עשרים חמצוצים כאלה, לכתוש אותם, ואחרי זה אתה צריך לנסוע לאפגניסטן ולהביא משם צפרדעים עם עין אחת; הסוג של הצפרדעים האלה נמצאים רק בביצות שם, בין אוקטובר לדצמבר; מהם אתה צריך לקחת עשר צפרדעים, ולהוציא להם את העין הבודדת – לשים אותם בפורמלין למשך שלושה ימים – לאחר מכן, לערבב את זה עם קישואים קטנים שגדלים במוסקבה רק בתקופת פסח, ולאחר שערבבת את הכל ביחד ומרחת את כל זה על הגוף שלך – אתה תתרפא! 😊"; מה הוא ביקש ממך – ללכת פה שני מטר לירדן, ולטבול שבע פעמים?! – הלך – הלך; לא הלך – חוזרים הביתה! אם היה אומר לך לנסוע להודו ולהביא חמצוצים – היית נוסע, נכון?! אז מה הבעיה שלך – לך תטבול!"

²⁴ **ברוך שאמר**: שבע פעמים כנגד שבע מצוות בני נח.

²⁵ מסכת גיטין נז, ב.

ביום שהרג דוד את גלית השליכו עליו בנות ישראל כל הכסף והזהב הזה, והקדישו לבית המקדש³⁰. וכשבא רעב שלש שנים בקשו ממנו ישראל ליתן ולא רצה ליתן להם כלום. אמר לו הקב"ה: לא קבלת עליך להחיות בו נפשות חיך שאין המקדש נבנה על ידך אלא ע"י שלמה, דכתיב {ש"ב ז, ד-ה} וַיְהִי דְבַר ה' אֶל נָתָן לֵאמֹר: לָךְ וְאַמְרָתְךָ אֶל עַבְדִּי אֶל דָּוִד כֹּה אָמַר ה' הֲאֵתָה תִּבְנֶה לִי בַיִת לְשִׁבְתִּי.

שואל היערות דבש – ויש להבין, מה ענין זה לבנין בית המקדש?

אומרת הגמרא {מסכת ברכות ג, ב} – א"ר שמעון חסידא: כנור היה תלוי למעלה ממטנו של דוד וכיון שהגיע חצות לילה בא רוח צפונית ונושבת בו ומנגן מאליו מיד היה עומד ועוסק בתורה עד שעלה עמוד השחר. כיון שעלה עמוד השחר, נכנסו חכמי ישראל אצלו אמרו לו אדונינו המלך עמך ישראל צריכין פרנסה. אמר להם לכו והתפרנסו זה מזה. אמרו לו: אין הקומץ משביע את הארי ואין הבור מתמלא מחוליתו. אמר להם לכו ופשטו ידיכם בגדוד.

אומר המדרש {ילקוט שמעוני, מ"א, סימן קפ"ו} – על שבא הרעב בימי דוד שלש שנים וכמה תסבריות {אוצרות} היו לו לדוד צבורין מכסף וזהב, מה שהיה מתקין לבית המקדש היה צריך להוציאם ולהחיות בו את הנפשות ולא עשה כן. אמר לו הקב"ה: בני מתים ברעב ואתה צובר ממון לבנות בו בנין, חיך, אין שלמה נצרך מהם כלום.

אומר הירושלמי {מסכת פאה, פ"ח} – רבי חמא בר חנינא ור' הושעיא הוון מטיילו באילין כנישתא דלוד היו מטיילים בבתי כנסיות של לוד אמר רבי חמא בר חנינא לר' הושעיא: כמה ממון שיקעו אבותי כאן לבנות את בתי הכנסת. א"ל: כמה נפשות שקעו אבותיך כאן כמה נפשות הפסידו אבותיך כאן לא הוון בני נשא דילעון באורייתא שלא היו בני אדם ללמוד תורה. ורצה לומר לו, במקום להשקיע כסף בבנין היה לך להשקיע בת"ח שילמדו וילמדו אחרים.

אומר היערות דבש – ונראה, כי חכמי ישראל הם שבקשו שיתן לעניים מהכסף וזהב ההוא, ולכך אמרו לו "עמך ישראל צריכין פרנסה" ופתח ותן, והוא מאן לתת וצוה להילחם, ואם כן הרבה מלחמות רשות שנעשו בשביל פרנסת עניין, מה שהיה דוד יכול לתקן בפתחו אוצרות המוכנים לבית ה', וזהו פירוש הפסוק 'דְּמִים רַבִּים שְׁפָכְתָּ', כי לחמת מלחמות רשות, ולא היה צורך כי היה לך לפרנס מן אוצרות, ואתה קמצת בשלך בצדקה, והעניים היו עטופים ברעב עד עבור ימי מלחמה, ובין כך סבלו דוחק ולחץ, ולכך אתה לא תבנה הבית.

למדנו מכאן, שאפילו גוי כמו נעמן, הצליח להבין שאם ח"ו יש משהו גנוב – ולו הקטן ביותר, לא ניתן יהיה לעשות את המזבח!

דוד המלך לא בנה את בית המקדש; כאשר אמר הקב"ה לנתן הנביא וללכת לומר לו את הדברים, הוא לא הסביר לו את הסיבה. אבל בספר דברי הימים אמר הקב"ה לדוד המלך את הסיבה;

אומר הכתוב: {דה"א כב, ח} וַיְהִי עָלַי דְּבַר ה' לֵאמֹר דָּם לְרַב שְׁפָכְתָּ וּמִלְחָמוֹת גְּדוֹלוֹת עָשִׂיתָ לֹא תִבְנֶה בַיִת לְשִׁמִּי כִּי דְמִים רַבִּים שְׁפָכְתָּ אֶרְצָה לְפָנַי.

שואלים המפרשים – מה פירוש 'דְּמִים רַבִּים שְׁפָכְתָּ', הרי דוד המלך לא יצא לשום מלחמה מבלי להתייעץ באורים ותומים?!

אומרים חז"ל {ילקוט שמעוני, שמואל ב, רמז קמ"ה} – כיון ששמע דוד כך נתיירא, אמר: הרי נפסלתי מלבנות בית המקדש. א"ר יהודה בר' אלעאי: אמר לו הקב"ה: דוד אל תירא, חיך כי הם לפני כצבי וכאיל, לכך נאמר שפכת ארצה, ואין ארצה אלא צבי ואיל, שנאמר "על הארץ תשפכנו כמים". ד"א חיך הם לפני כקרבנות, דכתיב "כי דמים רבים שפכת לפני", ואין לפני אלא קרבן, שנאמר "ושחט את בן הבקר לפני ה'". אמר לו: ואם כן למה איני בונה אותו, אמר לו הקב"ה: שאם אתה בונה אותו הוא קיים ואינו חרב²⁶, אמרו לו: והרי יפה, א"ל הקב"ה: גלוי וצפוי לפני שהם עתידים לחטוא ואני מפיג חמתי בו ומחריבו והם נצולין.

בא ר' יהונתן אייבשיץ²⁷ ומבאר את הדברים;

אומר המדרש {ילקוט שמעוני, רות, רמז תר"ג} – {דה"א כב, יד} וְהָיָה בְּעֵינַי²⁸ הַכִּינּוּתִי לְבֵית ה' זָהָב כְּפָרִים מֵאָה אֶלֶף וְכֶסֶף אֶלֶף אֶלְפִים כְּפָרִים וְלִנְחָשֶׁת וְלִבְרָזֶל אֵין מִשְׁקָל כִּי לְרַב הָיָה וְעֵצִים וְאַבְנִים הַכִּינּוּתִי וְעֲלִיהֶם תּוֹסִיף. וְכִי עֲנִי מְקַדֵּשׁ כָּל הַכֹּהֲנִים הַלָּלוּ שֶׁל זָהָב וְכֶסֶף – מִמֶּנִּי יֵשׁ לַעֲנִי כָּאֵלּוּ סְכוּמִים?²⁹ אלא

²⁶ **ברוך שאמר:** סוטה דף ט.

²⁷ יערות דבש, ח"א דרוש ה'.

²⁸ **ברוך שאמר:** אומר הירושלמי {מסכת פאה פ"ד} – מהו 'בעיניי'? שאין עשירות לפני מי שאמר והיה העולם. ד"א 'בעיניי' בעיניו שהיה מתענה ומקדיש סעודתו לשמים.

²⁹ **ברוך שאמר:** הייתי פעם אחת בשבע ברכות, אז סיפר שם יהודי א', שהוא ראה פעם יהודי שעובר בין השולחנות ואוסף כסף עם יד אחת. אחרי שבוע הוא ראה אותו שוב פעם. אבל הפעם הוא ראה שהוא אוסף עם שתי הידיים – "מה קרה, כבר לא מספיק יד אחת?!", הוא שאל אותו. אמר לו אותו קבצן: "תשמע, אבא שלי ע"ה תמיד אמר לי, כל עסק מצליח – תפתח לו סניף!" 😊

³⁰ **ברוך שאמר:** בתור נער, הוא כבר חשב על בית המקדש!!!

אומר המאור שבתורה {פרשת פקודי} – מה ראה הקב"ה להעמיד נביא. להוכיח נינוה יותר מכל שאר (משפחות) אדמה. אלא בזכות אשור שהיה צדיק שבנה נינוה כדכתיב "מן הארץ ההיא יצא אשור" – פירוש מן העצה ההיא יצא אשור שלא הסכים לדור הפלגה "צדיק היה" (מדרש זה הובא בספר חזקוני פרשת נח – י' י"ב) כיון שראה אותן באם לחלוק על הקב"ה פנה ארצו, א"ל הקב"ה את יצאת לך מארבע, חיי שאני פורע לך ונותן לך ד' ויבן את נינוה (בראשית רבה ל"ז).

גם כאן אנו למדים שאינו דומה צדיק בונה עיר, לאיש פשוט הבונה עיר. אשור צדיק היה משקיע בבנין העיר כנות ונאמנות לשם שמים. לכן יש למקום זה זכות קיום. והקב"ה עוזר ושולח להם נביא מיוחד, וראה כמה ניסים נעשו ליונה במעי הדג – ורק כדי להחזירם בתשובה. כי יש נחיות למקום זה, כי שם השם נקרא עליו, כי לשמו נבנה מקום זה, שעזב מקחם שיש בו ע"ז.

למדנו מכאן, מה נעשה ממקום א' שנעשה מראשיתו בקדושה!

כלפי מה הדברים אמורים? אדם מתחיל את היום שלו – תתחיל אותו בקדושה! – לא לדבר דברים בטלים או לשון הרע חלילה; תפילת שחרית שתהיה בשיא הכוונה. וככל שהקדושה תתחיל מהראשית, כך ההשפעה שלה להמשך תהיה חזקה יותר – אם זה ליום, אם זה לחודש ואם זה לכל השנה כולה. ולזה התכוון ה**ספורנו** בבגדי הכהנים, שעוד בתחילת הלוקחה של הפריטים מהגזברים עבורם, צריך שהמחשבה תהיה בקדושה ובכוונה!

בא היד יוסף לר' יוסף צרפתי בפרשת משפטים ואומר, שלא זה היה הסיפור – וכי דוד המלך לא ידע דבר הלכה כפי שכותב הרמב"ם בהלכות מתנות עניים, שאם בני העיר אספו כסף לבנין בית כנסת ובא להם ענין ממוני, כגון פדיון שבויים – נותנים את הכסף עבור פדיון שבויים ולא בונים את בית הכנסת?!

כותב היד יוסף – נראה שהיה חולק דוד עם שאר החכמים הסנהדרין דהיו אומרים לו: הדין שמוציאין מעות המוכנים לבית הכנסת לפרנסת עניים והוא היה חולק עליהם ואומר דשאני בית המקדש דאין מוציאין המעות והזהב המוכן לו לצורך פרנסת עניים ולכן האל יתברך לא היה מעניש אותו על זה כיון דלביה אנסיה וסברתו לפרנסת עניים למה לא קבלת סברתם דיחיד ורבים הלכה כרבים ולמה החזקת בסברתך כמו רבי אליעזר בתנורו של עכנאי. וזה הוא שאמר בעל המאמר: אמר לו הקב"ה לא קבלת עליך להחיות בו נפשות חייך שאין בית המקדש נבנה על ידך – נראה שעונשו היה על שלא קבל דברי חבריו.

בא הספר המאור שבתורה ואומר דבר נפלא;

הקב"ה שולח אל נינוה את יונה הנביא כדי שישבו בתשובה, ויונה מפחד ללכת כדי שלא יהיה קטרוג על עם ישראל. הוא תופס אניה ומנסה לברוח – הקב"ה מרקיד את הספינה ולבסוף בולע אותו דג גדול שלקח אותו טרמפ עד נינוה, ושם הוא ירק אותו אל החוף כמו טיל בליסטי 😊; הוא נוחת בחוף – כולם חושבים שנחת חייזר; מזה, אומרים חז"ל, יצא קידוש שם שמים עצום – כל הדייגים של נינוה ראו איך הדג יורה אותו ישירות לחוף;

ויהי רצון שבזכות חודש אדר, נזכה לבנין הבית השלישי ב"ב אמן ואמן!!!